

СТЕНОГРАМА

комітетських слухань на тему: "Впровадження концепції сталого розвитку України до 2030 року"

12 грудня 2019 року

Модератор засідання ЧАЛА Н.Д.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні народні депутати, доброго дня, шановні гості, щиро всіх вітаємо. Запрошуємо займати свої місця, і розпочинаємо сьогоднішні слухання у Комітеті економічного розвитку на тему: "Впровадження концепції сталого розвитку України до 2030 року".

І я запрошую до слова голову Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку Наталуху Дмитра Андрійовича.

НАТАЛУХА Д.А. Мої вітання, шановні колеги, шановні присутні. Дякую за те, що знайшли час і можливість прийти на цей захід. Дякую Сергію Олексійовичу за те, що він ініціював і дав поштовх для проведення цього заходу. І наш захід присвячений концепції сталого розвитку, сталого розвитку України, і ми як комітет, напевно, як ніхто інший, маємо до цього безпосереднє відношення, тому що у наших силах розробити ту законодавчу рамку, яка буде потрібна, яка буде у нагоді для цієї держави. Але яка рамка потрібна, яка рамка у нагоді? На моє особисте переконання, Україна є доволі парадоксальною країною. У якому контексті? В тому, що ми, напевно, одна з небагатьох країн у світі, яка після 29 років незалежності досі бореться за макроекономічну стабільність. Фактично, кожен політичний цикл є циклом подальшої економічної кризи. Якщо у нас хитається і трясе, то хитається і трясе все на макрорівні. І це абсолютно фантастична і унікальна ситуація, яка говорить про те, що ми так і не змогли знайти ту інституційну архітектуру, яка б змогла забезпечити стабільність і плановість розвитку економіки і держави.

Що таке інституції і звідки береться інституційна рамка? Інституції, у моєму розумінні, то це місце, куди ти приходиш і робиш те, що потрібно, а не те, що ти знаєш і те, що ти хочеш. А виходить таким чином, що через відсутність наслідуваності політики економічної, соціальної, безпекової, будь-якої іншої, кожен приходить і робить не те, що потрібно, а те, що він знає і те, що він особисто хоче. Тому поняття сталості, особливо в економіці, воно, на жаль, станом на сьогоднішній день досі на державному рівні є відносно умовним.

Що потрібно українській економіці, як на мене? Українській економіці потрібен, вибачте на слові, здоровий економічний націоналізм, ні більше, ні менше. Тобто економіка, яка буде, в першу чергу, скерована національними інтересами. Не тим, що нас похвалить якийсь іноземний донор, уряд іноземної держави або що на нас повісять якийсь ярлик лібералів, протекціоністів, технократів чи ще когось, а економічні рішення, які забезпечать цю макростабільність, вибудують інституційну рамку і дозволять нарешті розвивати цю економіку і всю країну в цілому послідовно, поетапно і стало. Я надзвичайно радий, що сьогодні в країні є такі люди, як Михайло Захарович Згуровський, у якого ми мали надзвичайне задоволення бути нещодавно, який представив нам свій форсайт і свої напрацювання; Сергій Олексійович Тарута, який розробляє і представив концепцію сталого розвитку України до 2030 року і інші видатні особистості, яким не байдуже і з якими у нас, я в це вірю, сходяться думки стосовно економічного майбутнього України. Тому я надзвичайно радий всіх вітати і вважаю, що цей політичний цикл може стати початком також нового економічного циклу, але циклу сталого, циклу послідовного, циклу конструктивного, прагматичного і зваженого.

Дуже всім дякую ще раз і запрошую до плідної дискусії. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Андрійович.

І запрошую до виступу заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку народного депутата України Таруту Сергія Олексійовича.

Будь ласка, включіть презентацію.

ТАРУТА С.О. Доброго дня. Я всім дуже вдячний за те, що долучилися до цієї, я хочу сказати, важливої події. Ми намагаємося в рамках нашого комітету, і тут пан Дмитро сказав, що Комітет економічного розвитку взяв за мету не тільки розробити сьогоднішні закони, а і створити стратегію розвитку України до 30-го року, і ми сподіваємося, що ця розробка буде мати велику платформу на базі нашого комітету. У нас є бажання створити разом з усіма зацікавленими сторонами концепцію розвитку, сталого розвитку України до 30-го року, і потім винести це в рамках закону.

І тому ми дуже вдячні всім, хто сьогодні долучився до цього. Ми знаємо, що в Україні дуже багато інституцій, які розробляли стратегію розвитку. Це і УСПП, який представляє пан Кінах, це і ФРУ, який представляє пан Олійник, і другі інституції, які намагалися розробити, але, на жаль, до сьогоднішнього дня не було можливості політичної реалізації. Ми хочемо на базі нашого комітету не тільки разом з вами розробити, а і втілити в політичний процес в рамках і законодавчих, і нормативних актів. І тому ми хотіли би, щоб, дійсно, як можна більше представників тих інституцій, яким небайдуже, і ми тут дуже вдячні пану Ігорю Бураковському, який долучився до цього, і Інституту економічному, і пану Геєцю, Інституту стратегічних досліджень, який разом з нами буде займатися, і ми ставимо за мету провести комітетські слухання і далі вийти на парламентські слухання, а після цього вийти вже на підготовку закону. Два роки назад тому ми презентували бачення багатьох промисловців, багатьох науковців майбутнього нашої країни до 30-го року в документі, який називався

"Доктрина збалансованого розвитку України". І частину тої концепції, яку ми тут презентували і в цих папках, які у вас є, взято якраз із цієї доктрини.

Але ми всі розуміємо, я не хочу зараз зупинятися на тому, який у нас стан є, ми розуміємо, чому це так. Тому що, на жаль, не було вироблено довгострокової стратегії, яка була б мапою для реалізації всіх політичних сил, які були на протязі останніх 28 років. На жаль, немає інституційної спроможності і немає законодавчої, і тому наше завдання якраз все об'єднати. І ми для себе беремо, безумовно, дуже амбітні цілі. Для цього є у нас указ Президента, який він підписав 3 місяці тому назад в рамках реалізації цілей тисячоліття, яке було прийнято в ООН, відносно збалансованого розвитку, і Україна до цього приєдналася. І наше завдання зараз розробити в рамках цих цілей цю концепцію. І тут на слайді якраз ви можете побачити, що в основу береться людина, береться людино-центрична модель, де головною цінністю є людина і влада. Це якраз є інструментом для реалізації тих цілей, які потрібні сьогодні кожній людині.

Ми пропонуємо, безумовно, щоб в основі для кожної людини була і економічна складова, і безпекова, і творча, і багато, я не буду повторюватися, тому що часу не так дуже багато. І тому ми зараз пропонуємо в рамках цієї концепції наше бачення. І хотіли би, щоб до цього бачення долучалися всі фахівці, які є в країні.

Ми плануємо зробити робочу групу, яка буде мати назву "Україна-2030". І я вдячний за цю пропозицію якраз Андрію Єрмолаєву. Є досвід, як нам в рамках цієї робочої групи об'єднати всі ті напрацювання, які є сьогодні в Україні. І я хочу сказати, що в Україні дуже великий потенціал. Нам важливо, щоб якраз в рамках нашого комітету була ця платформа, і на базі цієї платформи ми вийшли на уже об'єднаний документ.

Ми дуже вдячні, дійсно, пану Згуровському, який уже на протязі багатьох років робить дуже важливу річ. Це аналіз, форсайт України. Аналіз сталого розвитку. Аналіз всіх ризиків, які є на сьогоднішній день. І тих

можливостей, які ми хочемо використати для нашої країни. І дуже важливо, щоб цей форсайт був сьогодні головним документом при розробці всіх і нормативних, і законодавчих актів. Тому що він базується абсолютно не на політичній оцінці. А на аналізі математичному, який є стан сьогодні в економіці, який є стан в соціумі і який стан є в екології.

І тому якраз збалансований розвиток, він в своїй основі бере можливість бути збалансованим між цими трьома дуже важливими напрямками для життя кожної країни і для життя наших українців. І тому я хотів би сьогодні послухати пропозиції всіх виступаючих і далі долучитися до спільного напрацювання. І далі уже наше завдання, завдання голови комітету, завдання всіх членів комітету довести до всіх фракцій, що це єдиний можливий позитивний сценарій. Тому що нам на сьогоднішній день, на жаль, дісталася Україна, для якої є тільки один вихід – це розвиток України, як тут пропонує Федерація роботодавців України, 7 відсотків. Але я хочу сказати, що реально уже 7 відсотків нашу країну не врятує з точки зору, щоб ми все ж таки були не останні, а були нормальною європейською країною. Перед нами стоїть виклик – 10 відсотків розвиток України протягом 5, 7, 10 років. І 10 відсотків – це абсолютно можливо. Але, якщо буде спільна робота політиків, які можуть розуміти, що сьогодні важливо не тюнінг робити законодавчої і нормативної частини, а сьогодні треба чіткі цілі до 30-го року. В рамках цієї цілі – стратегія. В рамках стратегії – чіткі інструменти, механізми. В рамках цих інструментів, механізмів – програма дій. Програма дій для парламенту, програма дій для Президента і програма дій для нашого уряду. І тоді це все можливо. І, безумовно, ми будемо опиратися на зацікавлені сторони. А зацікавлені сторони – це українці, це промисловці, це люди, які сьогодні працюють і, які хочуть залишатися в нашій країні. Тому я пропоную далі перейти і потім уже в підсумку далі ми уже домовимося як далі будемо діяти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Олексійовичу.

Перед тим як я запрошу заступника міністра розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України Ніколайчука Сергія Анатолійовича до виступу, хотіла б оголосити регламент. Пропонується, що доповідь – до 7 хвилин, а обговорення – 2 двох хвилин після того, як ми вислухаємо всі виступи. Дякую.

І запрошую виступити Ніколайчука Сергія Анатолійовича, заступника міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. І приготуватися – Чайка Дар'я Юріївна.

НІКОЛАЙЧУК С.А. Дякую і доброго дня, шановні колеги. Дякую за цю можливість виступити.

Я думаю, що мало хто буде сперечатися з тезою, що нам потрібен сталий розвиток, що нам потрібно суттєво пришвидшувати темпи економічного зростання в Україні. Водночас я б, мабуть, хотів би трішки посперечатися з тим, що в Україні на сьогоднішній день відсутні і цілі сталого розвитку, і відсутні концепції щодо їх досягнення. Хотів би вам нагадати, що Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку.

Так у вересні 2015 року 193 держави-члени Генеральної асамблеї ООН одноголосно погодилися на перетворення нашого світу та затвердили порядок денний до 2030 року, програма сталого розвитку до 2030 року, яка по суті є таким масштабним глобальним планом для розвитку планети і досягнення процвітання, і Україна, звичайно, є частиною, важливою частиною цього процесу. Цей порядок, він встановив 17 цілей сталого розвитку та 169 глобальних завдань, які є інтегрованими та неподільними і спрямовані на збалансування соціальних, економічних та екологічних аспектів соціального сталого розвитку.

У 2016-2017 роках, насамперед під лідерством Мінекономіки, був проведений інклюзивний процес національної локалізації цих цілей за

участю звичайно профільних міністерств, відомств та агентств ООН, міжнародних організацій, бізнес-спільноти, експертного середовища і науковий супровід цього процесу здійснювався Національною академією наук України. результатами цього процесу стали національна доповідь "Цілі сталого розвитку", вона представлена у мене, хто хоче, може ознайомитися, вона також є на сайті Міністерстві економіки. І ця доповідь, вона була складена на засіданні міжвідомчої робочої групи та публічно презентована у вересні 2017 року.

Погодження цієї національної доповіді вони визначають перелік завдань, індикаторів національної системи цілей сталого розвитку. І наразі в Україні продовжується процес імплементації цілей сталого розвитку в стратегічні програмні документи. І на сьогоднішній день більшість тих програмних документів, які приймає уряд, вони імплементують одну або більше цілей сталого розвитку. В тому числі, якщо ми подивимось на програму діяльності уряду, запропонованого урядом і затвердженого парламентом у вересні цього року, то вона теж дуже багато в чому покриває ці цілі сталого розвитку.

Хочу сказати, що нещодавно цей процес імплементації цілей, він отримав нового імпульсу з підписанням Президентом України Указу від 30 вересня 2019 року про Цілі сталого розвитку України. І наразі є доручення на виконання цього указу і відповідно до якого необхідно при реалізації державної політики, а також прогнозних програмних та стратегічних документів враховувати цілі сталого розвитку. І це одна частина. Інша частина – це зробити за допомогою за участю вчених, експертів та представників громадських об'єднань аналіз чинних прогнозних і програмних документів уряду з урахуванням цих цілей сталого розвитку. І за результатами такого аналізу вжити заходів щодо їх вдосконалення.

Важливою також складовою цього процесу моніторингу і досягнення цілей сталого розвитку є моніторингова складова. Так, наприклад, в цьому

році Міністерством економіки разом з іншими організаціями, з іншими міністерствами, за підтримки ЮНІДО та ЮНІСЕФ був підготовлений моніторинговий звіт стосовно прогресу України у досягненні цілей сталого розвитку номер 8 "Гідна праця та економічне зростання в Україні".

І цей документ разом з моніторингом показників досягнення 17 цілей та тематичною доповіддю "Цілі сталого розвитку для дітей України", що була підготовлена Інститутом демографії та соціальних досліджень імені Птухи НАН України, спільно з Українським центром соціальних реформ та ЮНІСЕФ, були представлені на заходах Політичного форуму високого рівня з питань виконання цілей сталого розвитку, що відбулися у липні та вересні цього року у місті Нью-Йорк.

Наразі перед нами, перед Україною стоїть амбітне завдання – це підготовка першого добровільного національного огляду щодо виконання, щодо досягнення цілей сталого розвитку. І відповідно до плану заходів з реалізації домовленостей, що були досягнуті під час візиту Президента України Володимира Зеленського до Сполучених Штатів Америки в рамках 74 сесії Генеральної Асамблеї ООН, Мінекономіки має забезпечити активне залучення потенціалу ООН для реалізації Україною цілей сталого розвитку, і також підготовку цього добровільного національного огляду і для того, щоб представити його на Політичному форумі високого рівня зі сталого розвитку під егідою ЕКОСОП, у липні наступного року. Відповідно вже почалася робота, вже ми запросили до співпраці експертів ООН різних організацій. І зараз як би формуємо міжвідомчу робочу групу для підготовки цього огляду. І звичайно, що ми будемо раді, якщо і присутні тут експерти, вчені, політики долучаться до цього процесу, і будемо раді вашій допомозі як ті, хто присутні тут, і так як і тих, хто долучиться згодом.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Анатолійовичу.

Запрошую генерального директора Директорату інновацій та трансферу технологій Міністерства освіти і науки Чайку Дар'ю Юріївну. І прошу приготуватися Кінаха Анатолія Кириловича.

ЧАЙКА Д.Ю. Добрий день. Дякую за можливість виступити на цьому засіданні. І я думаю, що практично всі виступи будуть починатися з цієї тези, що можливість сталого розвитку, який базується на знаннях, на розвитку людського капіталу, він є беззаперечним.

Для нас як Міністерства освіти і науки, дуже важливим є те, що ось цей документ, який був підготовлений і винесений зараз на розгляд, він охоплює майже, мабуть, всі сфери дії держави. І тут особливо, що для нас важливо, що тут є як освіта, так і наука, так і інновації. Тобто ми маємо повний ланцюг від отримання знань дитиною, до набуття знань і отримання знань науковців і до впровадження їх в реальний сектор економіки.

Як вже було зазначено до мене, що є Указ Президента про схвалення Цілей сталого розвитку для України на період до 2030 року. Також нами разом з дуже великим колом експертів, з науковцями, з представниками бізнесу, в тому числі з представниками ОЗПП було підготовлено і в липні цього року схвалено стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року. Але в будь-якому випадку будь-який документ, програмний документ, він є мертвий до тих пір, поки немає плану заходів по його імплементації і особливо поки ці заходи не є імplementованими.

Тому ми би пропонували зробити акцент не тільки на затвердженні ось таких програмних тез, які є в цьому запропонованому документі, а більше змістити увагу на конкретні заходи, яким чином це може бути реалізовано. Тому що заперечити про важливість спрощення якихось процедур або збільшення допомоги держави, або ще щось, про це заперечити неможливо. Але яким саме чином це буде зроблено, от тут "диявол може критися в деталях".

Тобто ми пропонуємо зробити акцент, можливо, детальніше прописати, що саме, ким і в які терміни повинно бути зроблено під кожен абзац, під кожную тезу, яка пропонується в цьому документі. Можливо, напрацювання дорожніх карт по кожному з механізмів, які тут є або по кожній цілі сталого розвитку з тих 17, які є. Тим паче, що наука та інновація, вони проходять наскрізною такою червоною ниткою через усі ці 17 цілей і в індикаторах, це можна також відзначити.

І ще я хотіла би сказати, що от Сергій Олексійович казав про таку амбітну ціль, підготовку документу "Україна - 2030". Якщо проаналізувати ті програмні документи, які зараз робляться в різних країнах світу, то 30-м роком вже не обмежується. Це, здається, там трохи більше 10 років, насправді, ці 10 років промайнуть досить швидко. Готуються документи на значно більший період і зокрема от в нашій стратегії було запропоновано підготувати документ "Україна - 2050", тому я пропозиція розглянути таку можливість і почати працювати над більш довгостроковою візією розвитку України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Дар'я Юріївна.

Запрошую... Да, невеличка репліка.

ТАРУТА С.О. Маленький коментар. Коли ми починали, це ми починали ще в 2016 році, була стратегія розвитку Європейського Союзу до 2030 року, і ми тоді теж взяли за основу це. Тут, розумієте, безумовно, це уже не довгостроковий, це вже середньостроковий план – 30-й рік. Але є проблема іще емоційна. Сьогодні нашим людям, якщо ми щось скажемо до 50-го року, вони в це не повірять: це так далеко буде. І тому сьогодні краще нам зосередитися на 30-му році, це вони будуть краще відчувати, і правильно це робити до 50-го року, я з вами згоден.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую Кінаха Анатолія Кириловича, президента Українського союзу промисловців і підприємців. І прошу приготуватися Згуровському Михайлу Захаровичу.

КІНАХ А.К. Щиро дякую.

Шановні учасники засідання! Хотів би також висловити вдячність від промисловців і підприємців України за те, що вищий законодавчий орган – Верховна Рада України, комітет приділяє увагу необхідності як розробці, так і, безумовно, виконання стратегії розвитку нашої держави в контексті конкурентоздатності і високого рівня якості життя наших громадян. Для того, щоб формулювати як середньострокові, так і довгострокові наміри, однозначно, необхідно мати чітке розуміння про реальний стан справ, тенденції, загрози. І якраз на цьому етапі це повинно бути дуже чесно, дуже професійна, системна і деполітизована, підкреслюю, діагностика.

Я не буду переобтяжувати в рамках... в межах регламенту виступ зі статистикою, а я маю на увазі в першу чергу міжнародну статистику. Зверніть, будь ласка, увагу на останній звіт світового давоського форуму місячної давнини.

За останній рік Україна втратила дві позиції в конкурентоспроможності, стала 85-ю серед 141 держави у світі. Ну що дуже загрозово, по рейтингу ефективності системи державних інститутів влади у нас 104 місце у світі серед 141 держави, які були досліджені. Це дуже загрозлива тенденція в контексті спроможності держави формувати стратегії розвитку, які повинні виконуватися, незалежно від прізвищ президентів, складів парламентів чи урядів. Так діяли всі держави у світі.

Хотів би звернути вашу увагу на те, що нас дуже турбує питання загрози втрати самого цінного, що є в державі, це в першу чергу людського потенціалу. Ми всі бачимо, які безпрецедентні масштаби трудової міграції.

Звертаю увагу, що з 1 січня в такій потужній державі як Німеччина, та і Польща, суттєво лібералізують свої ринки праці і створюють додаткові стимули. І це знову для нас буде дуже серйозний іспит з точки зору збереження і розвитку трудового потенціалу.

Демографічна ситуація аналогічна, це взаємопов'язано. Зверніть увагу на останні офіційні дані нашої української статистики. За 10 місяців поточного року середній показник на 100 людей, яких ми втратили, тільки 53 немовляти. І за 10 місяців фактична чисельність населення України впала на 198 тисяч чоловік. В минулому році за рік було мінус 234, в цьому ми прогнозуємо десь мінімум 250-260. Це все показники дуже низької якості життя наших громадян.

Виходячи з цього, ми також працюємо над цими питаннями. І я дуже вдячний за цю ініціативу. І в тому числі хотів би, користуючись можливістю, передати Сергію Олексійовичу, він знає, напрацьована концепція стратегії трансформації України, в першу чергу на основі практик держав Східної Європи і синергії дій України і наших міжнародних партнерів, виходячи з тих стандартів, які формують конкурентоспроможну, сучасну, демократичну державу. Ми просили б врахувати в наших напрацюваннях і ми готові долучатись до них, проблематику деіндустріалізації України, втрати наукоємного, технічно складного промислового потенціалу, який якраз виробляє продукцію з високою доданою вартістю.

Не буду переобтяжувати статистикою, декілька тільки цифр. До 70 відсотків нашого експорту – це сировина. А зараз з урахуванням особливо негативних трендів світової економіки в зону ризиків попадають держави з сировинною економікою, з сировинним експортом. І наші металурги це вже відчули. Тобто необхідно діяти, формувати компенсатори як мінімум на цей середньостроковий період.

По-друге, як приклад. З 2016 року Україна не збудувала жодного літака. Яким чином виходити з цього стану? Безумовно, система державного

управління на фоні того показника, 104 місце в світі, має величезне значення. І маючи на увазі, що ми працюємо в умовах парламентсько-президентської форми державного устрою, ми просили би звернути також вас на це увагу. Наприклад, де можна знайти обґрунтування ліквідації Міністерства аграрної політики чи Міністерства захисту навколишнього середовища? І хто вивчав наслідки ліквідації Міністерства промислової політики, а перед тим Міністерства зовнішньо-академічних зв'язків? Це для держави з нашим експортним потенціалом.

Система державного менеджменту, державного управління має величезне значення, і ми просили б, щоб ми також, відпрацьовуючи в тому числі стратегію сталого розвитку, працювали так, щоб це питання розглядалося в комплексі на сучасних основах, безумовно, з урахуванням сучасних інформаційних технологій, і тут ніякої дискусії бути не може.

Дуже важливо, і ми хотіли би на це також звернути вашу увагу, щоб це було не просто концепцією статей, вони повинні бути диверсифіковані, на основі цільових системних програм. Тільки так можна досягнути конкретної мети, в тому числі на принципах державного приватного партнерства.

І те, що на сьогодні в Україні, на жаль, по суті перекреслені такі напрямки, як промислова політика, експортна політика, те, що, на жаль, ми сьогодні маємо по факту, фізичний і моральний знос основних фондів 70-75 відсотків в середньому, а рухомий склад "Укрзалізниці" зашкалює до 90, і при цьому у нас немає програм модернізації оновлення. І це приходить до того, на жаль, вже поточний приклад, коли у програмі діяльності Кабінету Міністрів, яка тільки що затверджена Верховною Радою, передбачається середньорічне зростання ВВП – 8 відсотків, а у проекті і так далі на наступний рік, вже у затвердженому бюджеті – 3,7. Як можна так прогнозувати і так планувати наші дії? І жодної серйозної програми для досягнення цього немає. Цю ситуацію необхідно змінювати, інакше трата

часу, можливість, і буде, на жаль, продовжитися з дуже серйозними наслідками.

І, безумовно, для нас дуже важливо, я повністю підтримую, тут голова комітету сказав, питання економічного патріотизму – без всяких гасел. Як можна допускати, коли Україна, маючи, ще поки що не втрачені остаточно, авіабудування, літає на "брайерах", як можна допускати, коли, наприклад, ми маємо "Крюківський вагонобудівний", а зараз ідуть переговори по черговій партії постачання в Україну потягів, хоча у нас вже розроблені двосистемні потяги, які доказали свою споможність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Анатолій Кирилович, дуже змістовна доповідь. Будь ласка, дотримуємося регламенту.

КІНАХ А.К. Я закінчую. Питання економічного патріотизму, в основі яких повинні бути намагання локалізації виробництва на українській землі, імпортозаміщення, це теж, що є практичним виміром того економічного націоналізму чи патріотизму, про яке ми кажемо. І тому ми підтримуємо сьогоденній порядок денний, готові долучитися до роботи.

Хочу ще раз передати деякі ще доопрацювання і по індустріальному розвитку, і по економічному патріотизму, аналогічні є в Україні. У нас дуже великий інтелектуальний потенціал, але це необхідно перевести на технологічні, прагматичні конкретні дії з високим рівнем відповідальності як гілок влади так і конкретних виконавців за кінцеві результати, ми готові долучитися до цієї роботи.

Я щиро дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Анатолій Кирилович.

Запрошую ректора Національного технічного університету "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" Згуровського Михайла Захаровича. Прошу включити презентацію.

І підготуватися Бураковському Ігорю Валентиновичу.

ЗГУРОВСЬКИЙ М.З. Шановні народні депутати, присутні! Дякуємо за запрошення. Ви всі знаєте, що сама Концепція сталого розвитку була прийнята в 1996 році Організацією Об'єднаних Націй. І з того часу світ перейшов від одновимірного розвитку, який панував під час холодної війни. Тоді розвиток визначався в економічному вимірі, до тривимірного: економіка, екологія, суспільство.

Розвинені країни світу одразу розпочали втілювати цю політику. І при урядах деяких країн – Великобританії, Японії, Скандинавських країн – створювалися спеціальні центри, які розробляли певні методології постійного вимірювання головних показників сталого розвитку і управління на основі аналізу цих показників. Оця система вимірювання, яка діє в кожній розвиненій країні світу, називається "метрикою сталого розвитку".

Так трапилося, що Україна в особі певної групи системних аналітиків і математиків з Київського політехнічного інституту була запрошена міжнародною громадськістю до розробки такої метрики сталого розвитку, системи вимірювання. Це дуже непроста і відповідальна справа. І для цього в 2006 році в Україні був створений Світовий центр даних, а в 2011 році він пройшов міжнародну акредитацію. І його методики були визнаними вже в міжнародному контексті.

Звичайно, для того, щоб створити оцю систему вимірювання сталого розвитку, потрібно опиратися на величезні дані різної природи: економічної природи, екологічної і соціальної природи. І для цього їх потрібно збирати як в окремих країнах світу чи в окремих регіонах світу. Тому у нас в Україні

були запрошені до цієї роботи сім інститутів Національної академії наук та Чорнобильський центр з ядерної безпеки та радіоактивних відходів.

Прошу далі. Окрім того, останніми роками була нами підписана угода з нобелівським таким фондом Nobel System Ability Ttrust (це створений братами Нобелями, Михайлом та Петером, внуками Альфреда Нобеля, які у світі просувають цю політику).

І ось в рамках цієї міжнародної спільноти, власне кажучи, наш дослідницький центр і створює оцю метрику сталого розвитку. Діємо ми вже 10 років і надаємо міжнародній громадськості якраз результати цього вимірювання користуючись величезними даними, які ми отримуємо з світу з інших світових центрів даних. І ми за власною ініціативою почали розповсюджувати цю методичку і на регіони України. Ось ті звіти, які ми надаємо міжнародній спільноті щорічно, починаючи з 2006 року.

Метрика сталого розвитку, яку ми розробили, яку визнали на міжнародному рівні, вона полягає в тому, щоб ми враховували в системі трьох вимірів: компоненту безпеку і життя людей, і компонент якості життя людей. Ось компонент якості життя людей представлений в системі цих трьох вимірів, вона визначається нормою цього вектору, і визначається цією формулою. Не буду зараз на ній довго зупинятися.

Компонента безпеки життя людей вимірюється в системі координат загроз, визначається найбільш важливі загрози для тієї чи іншої країни світу чи території. І в координатах цих загроз визначається результуючий агрегований вектор, оцей вектор, який і оцінює вразливість територій чи країн світу, вразливість на дію одночасно суми оцих загроз.

І ось ця метрика викладена тут уже математично. На вході є величезні дані за різними індикаторами в економічному вимірі, в екологічному, соціальному, група загроз. А на виході є, власне кажучи, індекс сталого розвитку тієї чи іншої території, чи країни, чи області України, скажемо, і інший показник – це ступінь гармонізації. Це кут між вектором сталого

розвитку конкретної території і ідеальним вектором рівновіддаленим від трьох оцих координат. Чим більш нахилений цей вектор до якоїсь із координат, тим більш деформований розвиток. Гармонізований розвиток якраз є такий, який має координати цього вектора (1, 1, 1).

Ось для України. Те, що ми розробили для України. Перш за все ми опираємось для обчислення компонента якості життя на оці 13 баз даних різних організацій України. Ось їх сайти. Ми звідти автоматично закачуємо відповідні дані. Усього за 70 індикаторами. І використовуємо 8 так званих категорій політики. Ось дані, які ми закачуємо з оцих сайтів, оцих організацій України за оцими трьома складовими безпеки: соціально-економічною, екологічною. І тут ми користуємося 12-а категоріями політики і 19 індикаторами.

Це Україна в порівнянні з іншими країнами світу. На жаль, зараз Україна обіймає 132 місце за нашою метрикою. І я хочу показати. Ось відбувся спад, різкий спад в 14-му році за індексом сталого розвитку з зрозумілих причин. Це група кращих країн світу на цьому графіку. А це аутсайтери з точки зору сталого розвитку. Це області України, які представлені за метрикою сталого розвитку, представлений вам. Ось ви бачите Київ тут на першому місці, ну, і інші області. На жаль, зараз Луганська, Донецька замикають цю таблицю.

Це карта сталого розвитку, регіони України за індексом сталого розвитку. Тут ми представили всі області п'ятьма кластерами. Це з компоненту якості життя регіони України, це з компоненту безпека і життя, це загрози сталому розвитку для різних регіонів України. Ви бачите, загрозами є зниження тривалості життя, зниження здоров'я населення, техногенна безпека, злочинність, корупція, зниження добробуту населення, забруднення довкілля, дефіцит водних ресурсів, вплив на зміни клімату, рівень безробіття, соціальна нерівність, зношеність техногенної структури. Це методика управління, якщо ми маємо ту чи іншу область України в розрізі

групи індикаторів, то за цією методикою ми визначаємо, яка ж для цієї області є група критичних індикаторів, які гальмують розвиток цієї області? І тоді, коли ми визначаємо за цією методикою ці критичні індикатори, вони надаються особам, що приймають рішення на тій чи іншій території для розробки управління. Це, власне, як визначаються ці критичні індикатори.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Захарович, я змушена нагадати про регламент.

ЗГУРОВСЬКИЙ М.З. Закінчую. Для прийняття рішень може бути використаний цей наш Інформаційно-аналітичний ситуаційний центр, де особи, що приймають рішення відносно чи країни в цілому, чи окремої області України, можуть користатися цими інструментами для прийняття управлінських рішень.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайло Захарович.

Запрошую до доповіді професора кафедри економічної теорії Національного університету Києво-Могилянської академії, голову Управління інституту економічних досліджень та політичних консультацій Бураковського Ігоря Валентиновича. І приготуватися Єрмолаєву Андрію Васильовичу.

БУРАКОВСЬКИЙ І.В. Дякую за запрошення, дякую за можливість виступити.

Я думаю, що, в принципі, немає великого сенсу обговорювати всі наші бажання, зважаючи на те, що ніхто в цій країні і нам в цій країні не бажає поганого. Тому я одразу хотів би перейти до кількох питань, без відповіді на

які будь-які наші стратегії вони просто не будуть працювати. Це вже такі, я б сказав би, філософські речі.

Питання номер один. Зважаючи на всі ті зміни, які на сьогоднішній день відбуваються і в країні, і за кордоном, якою має бути роль держави, якою має бути роль бізнесом і яка має бути спільна компетенція держави та бізнесу? Для України це питання має абсолютно практичний характер. Якщо ми, скажімо, приватизуємо землю, то в мене виникає питання, якою буде наша сільськогосподарська політика після того, як основний актив стане приватним? Після того, як ми приватизуємо, умовно кажучи, там "Укрспирт" і так далі, яка буде роль держави, скажімо, на ринку алкогольних і якихось інших напоїв? Тобто ці питання вони мають і стратегічні, з одного боку, і з іншого боку, абсолютно конкретний характер, хоча, звичайно, питання про роль держави обговорюється сьогодні всіма, і від цього залежить, що ми хочемо від цієї держави.

Теза друга. Проблема поєднання стратегічного планування з динамізмом сучасних змін. Я, чесно кажучи, сьогодні дуже боюся, скажімо, програм різного роду, які там до 2050 року, так сказати, розробляються, хоча як, можливо, певний такий орієнтир вони, очевидно, мають право на існування. Але, з іншого боку, ми бачимо, що практично протягом останніх 10-15 років світ дуже сильно змінився, і далі просто виникає питання, як ми прогнозуємо наш розвиток довгостроковий і за великим рахунком, як ми рухаємося вздовж всієї траєкторії. Я думаю, про це нам треба багато говорити.

Теза третя. Україна. Проблема України, як мені здається, і це, на жаль, як мені здається, не зовсім усвідомлюється, не зовсім усвідомлюється багатьма експертами і політиками в тому, що ми вирішуємо фактично дві групи взаємопов'язаних завдань. Перша група завдань – це завдання, які пов'язані з нашою недорозвиненістю, тобто це ті самі реформи, які ми робимо для того, щоб наблизитися до, так би мовити, розвинутих країн світу.

Але, з іншого боку, в процесі цих реформ ми також повинні адекватно реагувати на всі і виклики, на які сьогодні реагують інші країни. Ті ж самі Сполучені Штати Америки, пов'язані з глобалізацією, ті ж самі країни Європейського Союзу і так далі. Це мені здається принципово нова така, так сказати, ситуація, коли світ дуже сильно, швидко змінюється навколо нас, і ми змушені робити і своє домашнє завдання, яке ми не зробили протягом багатьох кроків, але водночас бігти вперед і, так би мовити, намагатися вступити до престижного університету.

Теза четверта. Проблема спадковості змін. От тут дуже правильно говорив Анатолій Кирилович в тому сенсі, що у нас, в принципі, дуже багато програм, дуже багато різного роду цифр і так далі, але вони не зовсім між собою узгоджуються. І тут, очевидно, питання йде про те, що на сьогоднішній день наше стратегічне планування, воно багато в чому має, я б сказав, такий характер не форсайту, дуже таке популярне слово. А, в принципі, так би мовити, ми виконуємо наші зобов'язання. От ми підписали відповідну угоду про цілі тисячоліття, і ми пишемо відповідні доповіді, готуємо, це також дуже корисно. Але, на жаль, так би мовити, потім воно якось розчиняється в наших політичних буднях, і це велика проблема.

П'ятий пункт, про який не говориться на сьогоднішній день, це про активність України в міжнародних діалогах і на різного роду міжнародних платформах. Ми є членами дуже багатьох міжнародних організацій на сьогоднішній день. І на сьогоднішній день, чесно кажучи, мені важко, наприклад, дізнатися, яка позиція України сьогодні стосовно перемовин, які там вялотекущие йдуть, наприклад, в Світовій організації торгівлі.

Яка позиція в Україні, скажімо, в інших організаціях, там, де вирішуються сьогодні не тільки фінансові питання? Міжнародний валютний фонд, Світовий банк і так далі, і так далі, але й багато чого іншого. Як ми реагуємо, скажімо, які у нас є партнери на сьогоднішній день в світовій

економіці в тому числі. І це питання, очевидно, воно абсолютно не риторичне.

Шостий пункт. Давайте знову повернемося до держави. От, в принципі, коли ми сьогодні починали говорити, ми говорили про те, що держава, вона начебто так сказати всім зобов'язана і так далі. Але давайте чесно поставимо для себе дуже простий такий діагноз: слабка держава нічого не може зробити. Якщо ми хочемо мати сильну державу, треба робити реформи, треба інвестувати гроші в державу безпосередньо.

Далі. Це прозвучить романтично, так би мовити, як від професора, але це має бути деполітизація і економізація держави. Доки, так би мовити, ми будемо мати те, що ми маємо на сьогоднішній день, на жаль, багато питань ми не вирішимо.

І там, я бачу, час залишається в мене. Сьомий пункт. Він полягає в тому, що сьогодні, коли ми дуже часто формуємо ті чи інші, скажімо, програми, плани і так далі. Мені здається, ми не до кінця розуміємо глобальні світові тенденції. І от якраз проблема в тому, що ми дуже багато запозичуємо, дуже багато так би мовити речей беремо, умовно кажучи, з якихось там звітів. У нас дуже мало, на жаль, на сьогоднішній день власних експертів, які б розуміли, що безпосередньо відбувається і як на це реагувати.

Тому тут я хотів би посперечатися, скажімо, не дуже добре, очевидно, за відсутності пана Наталухи говорити. Але тоді я скористаюся присутністю Анатолія Кириловича. І хотів би сказати про те, що ви знаєте, якщо ми хочемо сьогодні розвивати експорт, наприклад, це одне із таких, ми повинні розвивати імпорт. Всі країни, які на сьогоднішній день є найбільшими експортерами, вони є на сьогоднішній день одночасно найбільшими імпортерами технологій, капіталу, товарів і багатьох інших речей. Тому тут ми очевидно повинні чітко для себе продумати, і знову я повертаюся до свого

першого питання, питання, яке пов'язане з розумінням ролі держави і з тим, що сьогодні безпосередньо відбувається всередині і навколо нас.

І останнє, що я хотів би сказати, це те, що на сьогоднішній день ми всі дуже сильно опікуємося проблемами, скажімо, демографії. Дійсно, це велика проблема з точки зору, наприклад, Пенсійного фонду і так далі. Але з іншого боку, ми, скажімо, не говоримо про те, що у нас формується досить в принципі суттєвий прошарок населення так би мовити після пенсійного віку. Багато країн мають відповідні політики що робити з цим населенням. Тому що це так би мовити і споживачі, і в тому числі робоча сила. До того всього можна додати і питання, пов'язані як з еміграцією, так і з імміграцією в країні, тобто покривати наш дефіцит робочої сили за рахунок імміграційних потоків.

І в принципі, це сім тих проблем, які я хотів підняти. Мені здається, в залежності від того, які ми знайдемо на них відповіді, і буде залежати наш план.

Що стосується мого загального бачення, я думаю, що ключове питання – це дійсно реформа, ми нікуди від цього не подінемося. І при цьому ми також не повинні забувати про те, що реформи дійсно мають бути в такому ритмі, щоб не відставали більше, а навпаки так би мовити якимось чином скорочували свій відрив хоча б від середньоєвропейського.

Остання цифра, яка мене вразила, і на цьому я завершую: серед 42 країн, які вивчала компанія GfK, у 19-му році був опублікований прес-реліз серед 42 європейських країн – Молдова, Косово і Україна мають найменшу купівельну спроможність. Тобто це говорить про те, що очевидно питання інклюзивного зростання добробуту і так далі і так далі, вони мають бути наріжними, тому що тільки багате суспільство може дозволити собі адекватно реагувати на непрості сучасні виклики.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Валентинович.

Запрошую керівника "Стратегічної групи "Софія" Єрмолаєва Андрія Васильовича. Приготуватися – Харламова Ганна Олексіївна.

ЄРМОЛАЄВ А.В. Доброго дня, шановні колеги. Вдячний за запрошення. Я маю надію, що це засідання комітету не для галочки. Хоча за моїми спостереженнями відразу, да, от серед виступаючих є різні позиції, але я б відзначив дві крайнощі: від діапазону "все пропало" до "все йде по плану". Мені здається, і тут мій колега якраз спонукав до цієї постановки, ми, може, й не знаємо до кінця всіх глобальних трендів, але ми точно знаємо, що з нами відбувається, наскільки ми адекватні.

Я приведу просто приклад. Не збирався говорити про концепцію, її не буде, але головне зауваження: це програма обмеження суверенітету, якщо говорити і реагувати на постановку, цікаву постановку про політику національного егоїзму.

А тепер кілька тез, які мені здаються важливими. В першу чергу, я хотів би дати свою загальну таку суто філософську психологічну оцінку тому, що відбувається в країні. Ми в стані країни, що розчиняється від внутрішніх конфліктів і некерованої транснаціоналізації. І це відбувається незалежно від методик оцінки, наскільки ми щасливі – нещасливі, як у нас там з бізнесом. Кількісно, якісно ми втрачаємо буквально людей, ми втрачаємо наші уклади життя, маю на увазі повсякденні уклади життя, ми втрачаємо економічні уклади, які віддзеркалюються в тому, що, наприклад, цілі галузі втрачають конкурентні можливості. Тобто та країна, яку ми знаємо, вона розчиняється.

У вимірі гуманітарному, а не військово-політичному, ми не витримали екзамен на людиноцентричність. Перепрошую, але коли півкраїни заробляє на війні, на якій вона стверджується ідеологічно, – це говорить про те, що у

нас не людиноцентризмом, а капіталоцентризмом. Подальші визначення можете зробити самі.

Ще одне важливе спостереження. Так, ми дійсно потребуємо якогось нового сконцентованого в плані суспільства, національносуспільного, да, фокусу на власні інтереси. Егоїзму у нас багато, ось національного у нас мало, тому що чим більше я слухаю стосовно розуміння того, що національні інтереси, тим більше, чесно кажучи, мене це повертає до 30-х років. У нас до сих пір розуміння національних інтересів як інтересів лише державних – це велика помилка, яка може через документи і політичну позицію вивести нас на чергові диктатури. Тому що національні інтереси, якраз інтегральна лінія, яка поєднує інтереси держави як інструменту безпеки, як механізму забезпечення влади національної самоорганізації – це, власне, суспільний інтерес в широкому сенсі, і не лише в плані добробуту, але і культурних запитів, і в плані забезпечення духовного життя суспільства, що дуже важливо, та сама гідність, яка може бути причиною революції. Це нам вже відомо не зі слів, а з власного досвіду. І, звичайно, інтереси національного бізнесу. Не слід плутати національний бізнес взагалі з бізнесом. Станом на сьогодні у нас проблема з національним бізнесом, який перестав бути партнером по облаштуванню, власне, державного суспільного життя. Це вже можна фіксувати як, на жаль, очевидний факт.

Тому, як на мене, працюючи зараз і пробуючи поставити питання, що з нами відбувається, ми от стихійно потрапили в цю аудиторію. Бо мені здається, що насправді не лише тому що пан Тарута не запросив, не лише тому що комітет поставив галочку, що відбуваються слухання, а ще і бажання, власне, почати говорити нас зібрало тут. Це відповідне питання, що ми робимо, коли ми з вами спілкуємося. А чому про це? Тому що мені здається, одна з проблем не економічна. Все менше серед нас тих, хто дійсно здатний переживати те, що з нами відбувається. Я це відчуваю постійно в аудиторіях, коли, пробуючи говорити, мені здається, максимально

реалістично, на тебе дивляться як на людину, яка філософствує. Ну, давайте індекси, давайте цифри. Приклад знову ж таки з цією концепцією. Ось якщо забрати Україну, цей документ можна приймати в будь-якій країні.

А тепер чого нам не вистачає. Мені здається, що якраз наробок, проектів, стратегічних моделювань у нас достатньо. А у нас на сьогодні проблема перша – з адекватністю. Друге. Поєднання з різних знань в єдину систему стартової оцінки, яка, власне, стратегія як розпорядження тим, що ми маємо, може бути вдалою. Не забаганки, а стратегія, яка має витікати з нашого реального стану. Нам потрібна адекватність в плані нинішнього академічного стану, нам потрібна адекватність соцу і культурного стану життя. Нам потрібна адекватність в плані нової регіоналістики, яка не залежить від того, що в Конституції перелічені всі області, у нас життя не питає, як... там написано. І нам потрібна адекватність в плані реального політико-адміністративного зрушення, яке стихійно відбувається в країні.

Я не хочу зараз використовувати політологічну мову, хоча, звичайно, зрушення, які відбуваються радикально, відрізняються від республіканізму початку 90-х, ми вже інша країна. У нас домінують, наприклад, анархічні форми самоорганізації. Анархічно, навіть анархо-синдикальні.

Тому, мені здається, що завдання, яке може вирішити група, я маю надію, яка може з'явитися внаслідок цієї розмови, а, можливо ще кількох подібних розмов, буде вона мати назву "Країна - 2030" чи "Ініціативна група - 2030". Полягатиме в тому, що нам потрібно в стислі терміни, не відкладаючи, розробок немає, сформувати спільне бачення реального, адекватність.

І, по-друге, дійсно, промоніторити ті напрацювання, які, дійсно, існують в більшості провідних наукових установ нашої країни. До речі, Національний інститут стратегічних досліджень і в Інституті прогнозування, і в Центрі Ігоря Бураковського, і в інших інститутах люди не сиділи на місці.

Питання в тому, що ми розірвані були ці останні роки, і можливості поєднати спільно власні напрацювання просто були відсутні.

Стосовно завершення. Політика "від концепції до політики" означає, що маємо знову навчитися займатися національним проектуванням. Не лише в плані підходу держави до визначення національних проектів. Національне проектування як особливості і характеристики політики в різних сферах. Перший момент.

І другий момент. Реабілітувати наступні позиції. Транс-націоналізація подальша, але керована, яка означає наявність у держави і у місцевого самоврядування інструментів неадміністративного характеру, які дозволяють впливати на розпорядження власними ресурсами і активами з участю ненаціонального капіталу.

Друге. Держава – актор, а не держава – офіс. Я розумію, що для людей, які знають свою державу лише на кави-брейках, питання держави – це якийсь набір соціальних зобов'язань і утримання армії – величезна помилка. Сучасна держава, держава XXI століття – це національна самоорганізація як система. Інакше інші крайнощі це або держави, які є на утриманні з обмеженим суверенітетом, таких прикладів багато, або, перефразую, тиранії, які, як я думаю, в Україні дуже подобається, враховуючи наш сумний досвід з північним сусідом.

Наступне. Зміна парадигми і перегляд наших підходів стосовно так званих безпекових Ми до сих пір знаходимося в рамках безпеки порядку, ми все захищаємо, не розуміючи того, що сучасне суспільство, яке має свою державу, як соціальну самоорганізацію, може бути сильною лише за умови реалізації політики безпеки розвитку, а це більш складна штука. Не буду розкривати, але зміна парадигми – це ключове, над чим ми маємо працювати найближчим часом в рамках розробки нового бачення і нової стратегії розвитку.

Наступний момент. Я вже говорив про людиноцентризм, я теж люблю це слово, але я його знаю років 40, мабуть. Мені здається, нам потрібно вирішити важливе практичне завдання, щоб отримати право говорити про людиноцентризм, це гуманізація внутрішньої політики у широкому сенсі. Гуманізація – це достатньо прості речі, починаючи від політики в царині формування нової інфраструктури.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Васильовичу. Але я змушена нагадувати про регламент.

СРМОЛАСВ А.В. Ще дві тези, я завершую. І два моменти, які, можливо, будуть дійсно інноваціями. Дуже погано реагую на слово "інновація", тим більше, мені здається, що люди часто не розуміють того, що таке інновація. Наприклад, що було інновацією технологічною в останні роки? Мобільний телефон. А в царині електротранспорт, не сам електротранспорт, а акумуляторний і так далі. Я не знаю жодної інновації в Україні за останні 30 років. Якщо ви назвете, я буду аплодувати. Тому всі ці розмови про перехід до інноваційної моделі, це, перепрошую, ми один одному вуха тремо, інша справа, що ми не справилися із завданням модернізації індустріального вкладу, який був би більш конкурентоздатним і відновив наш статус, як індустріальна держава.

Тому дві тези. Нам для того, щоб повернутися до можливості модернізації, нам потрібно пройти шлях, пришвидшений шлях, революції університетів. Пан Згуовський знає це на власному досвіді, прикладі, і не мені пояснювати, про що йде мова.

І другий важливий момент. Ми – міська держава. Не в сенсі того, що маємо створити єдиний мегаполіс, а в сенсі того, що маємо компактність, розвинену індустріальну чи збережену інфраструктуру. Можна організовувати політику гармонійних стандартів інфраструктури,

соціальних послуг і адміністрування, не перетворюючи Україну на три мегаполіси і величезне село і не культивує село і, перепрошую, як певний занижений рівень соціального життя. Нова міська політика, якщо України, це один з напрямів, який має бути врахований в концепції.

І на завершення, як я бачу, власне, логістику, з чого має складатися...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Але буквально декілька секунд.

СРМОЛАЄВ А.В. Концепція. Стратегія. Тому що концепція – це лише рамка, стратегія, яка має віддзеркалитися в програмі. А програма – це документ з планів, бюджетування і національних проєктів. І всю цю роботу потрібно робити в єдиному алгоритмі. Тоді ми будемо розуміти, що на надпартійній основі в єдиному колективі, де поєднуються різні економічні, філософські і політичні школи в одній рамці, ми можемо допомогти парламенту в цій роботі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Васильовичу.

Запрошую доцента кафедри економічної кібернетики Київського національного університету імені Тараса Шевченка Харламову Ганну Олексіївну. І приготуватися Карпенку Сергію Володимировичу.

ХАРЛАМОВА Г.О. Доброго дня. Дуже дякую, що запросили. І я хотіла б відразу слайд, поки буде другий слайд. Я хотіла от в доповіді, спочатку коли готувалася, виключно представляти авторів, співучасників концепції. Але, враховуючи ту дискусію, яка почалася, я хотіла би вже тут зазначити, з позиції і економічної кібернетики, і з позиції людини, яка залучена трошки до Тобто впровадження в регіонах ще й інші проєкти, які дотичні.

І ось пан Андрій Васильович зазначив, що потрібно відходити від мегаполісності і до села. Якраз от хотіла показати такий кейс, трошки відволіктися. Що, дійсно, ми маємо подивитися на регіони, подивитися на фундамент того, на чому ми будуємо всю концепцію. І потім піднятися як на певних до того, що ми маємо зверху. Тобто концепція – це по суті те, що виростає все ж таки з землі, з того, що є в фундаменті.

Маленький кейс. На сьогодні, ми знаємо, наскільки децентралізація, ОТГ зараз популярні. Ця тема достатньо поширюється. І зробили карти для ОТГ, ГІСи. Дуже хочу подякувати ще Михайлу Захаровичу, що спеціалісти КПІ якраз долучилися до процесу. Карти ГІС, на які в онлайн-режимі постійно наноситься те, що відбувається в кожному ОТГ на рівні пожарів, на рівні землі, на рівні інвестиційних об'єктів. Онлайн-карта з держбордами, де людина, яка приймає управлінське рішення, одразу бачить, що відбувається. Ви знаєте, можливо, ця річ має сенс, коли ми говоримо те, що потужна напрацьована колективом Михайла Захаровича, зробити для України такий держборд і такі карти. І одразу зніметься багато питань. Наприклад, всі ми розуміємо, як зараз Міністерство потерпає освіти, що закриття шкіл, і відповідно ця реформа недостатньо сприймається в регіонах. Коли в маленькій громаді показали таку карту і сказали, дивіться, у вас три школи. Біля однієї школи нема в більшості дітей. Біля інших шкіл живуть люди. Тобто відкриті реєстри дозволили буквально по домівках вказати цих людей і це побачити візуалізацію. Жодних питань. Всім зрозуміло. Всі люди достатньо в більшості своїй адекватні і одразу зрозуміли це питання.

Можливо, коли ми говоримо про аналіз сталого розвитку, цілі сталого розвитку. Незважаючи на те, що постійно наголошується, що у нас не вистачає статистики, і, можливо, це ключова пропозиція до тої концепції, яку ми постійно вдосконалюємо і хочемо далі впроваджувати, це зведення статистики. І ми показуємо, що навіть маленький аналіз статистики, що видно на цьому слайді, дозволяє вже трошки, звичайно, при середньому і

при збереженні існуючих тенденцій, і відсутності інших факторів, трошки зрушувати точку цього балансового трошки занепаду. Але, тим не менш, такі карти і такі ГІС-технології здатні показати і управлінському апарату, і відповідно населенню, і іншим стейкхолдерам де відповідно є гіблі місця, де є дійні корови, де відповідно є зірки як на рівні регіонів, так і на рівні більш, там ми кажемо, про ОТГ селах чи в містах.

Також давайте далі трошки пройдемо. Команда відповідно яка зараз вийшла на рівень концепції сталого розвитку впровадження, проїхала регіони, проїхала достатньо майже всі регіони. Велика кількість експертів, які я бачу зараз обличчя, долучилися до цього. І ми прийшли знов-таки до підтвердження цієї тези. Ми досі ще не обізнані достатньо, які, дійсно, слабкі місця, які, дійсно, складні сторони. Дійсно, ці карти, які пречудові, все ж таки не зовсім доведені, і тут справа в тому, що ми бачимо, наприклад, кінцеву карту сталого розвитку, і була ціла палітра їх. Якщо ми накладемо їх одна на одну, ми одразу побачимо, де у нас принцип мережевізації накласти, де вже відомі одразу наочні кластери. Тобто це все настільки стане наочним, що, можливо, коли ми говоримо про 2030, ми маємо розуміти, що в 2030 технологія буде навіть не така, як зараз, телефони будуть не такі, всі люди будуть користуватися. Ну, в принципі, держборди це буде нашим постійним. Ми навіть на сьогодні на рівні простих наших побутових зручностей залучаємо вже держбордизм, скажемо так.

Тому ось ці слабкі сторони, можливо, стануть сильними сторонами одразу. Також можна трошки далі? Вже хочу змінити трошки від того, що ми сказали. Можна прокрутити слайд, я вас дуже прошу. Я скажу, де зупинитися. Ось на цьому.

Дивіться, ось є такий продукт економічний – профайл громади. Якби був такий профайл для кожного регіону, для кожного міста, для кожного відповідно, ми бачили такі моменти вже співставлені з тим, що є цілі сталого розвитку. І насправді, Михайло Захарович, хочу зазначити, що в рамках з

вашими колегами з КПШ ми намагалися зробити карти і відповідно держборди сталого розвитку для ОТГ, ну, звичайно, пілотні продукти. І у нас стара проблема – немає статистики. Але тим не менш, коли це все накладаєш, то іноді трошки змінюється ситуація. Іноді видно, що є інклюзія, хоча до цього часу казали, що її немає. Видно, де відповідно не вистачає певних рушіїв екологічних ситуацій. Тобто як пропозиція. Мені дуже сподобалося, що пан Ігор Валентинович зорієнтував на тезисність. Тобто перша тезисність – це цифровізація. І з того, що ми вже почали говорити, я так бачу, що в концепцію це треба додати, це принципово. Якщо ми виходимо в майбутнє, то майбутнє має вже бути в цій концепції, навіть якщо воно буде, можливо, трошки футуристичним в чомусь, все ж таки воно буде більш досяжним, аніж якщо ми будемо виходити з позиції сьогодення. Також, коли ми говоримо про вже реалізацію того, що в регіонах, то, звичайно, це певна регіонів і пограничних їх існування.

Досі деякі регіони, і ми це побачили, коли їздили по країні, не знають навіть, що відбувається в сусідньому регіоні. Знаючи, що відбувається, вони не мають інфраструктури, щоб туди добратися. Тобто всі ці моменти, вони настільки елементарно потребують вирішення, але поки що чомусь ми ніяк не можемо здати таку концепцію, яка дозволить це вирішити. І ось можливо, коли ми будемо зараз проговорювати в подальших обговореннях, можливо, є певна пропозиція піти від цих цілей сталого розвитку і потім накласти щодо кожної цілі ми можемо буквально представити собі футуристично найкраще в майбутньому. І потім тоді повернутися до сьогодення, як до цього крокувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, але змушена нагадати про регламент.

ХАРЛАМОВА Г.О. Дякую. Уклалася.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую директора Департаменту стратегічного розвитку Національного банку України Карпенка Сергія Володимировича. І приготуватися Мелеганич Ганні Юріївні.

КАРПЕНКО С.В. Доброго дня, шановні колеги.

Також хочу подякувати за це запрошення. Власне, хотів би кілька слів сказати про ту роботу, яку сьогодні, і це я маю підкреслити, не тільки Національний банк, хоч я є представником саме Національного банку, але вся команда стейкхолдерів, яка зараз регулює фінансовий сегмент нашої економіки напрацьовує в галузі стратегії. Така маленька алегорія. Я думаю, що жодна стратегічна ідея, вони без фінансів дуже гарно працювати не буде. То фінанси це така система кровообігу нашого організму. Якщо там печінка, легені, мозок працюють добре, але кров не бігає, то висновок очевидний. Тому ще раз хочу подякувати і коротко розкажу, по чому ми зараз займаємося.

Дивіться. Команда стейкхолдерів, власне, це дві комісії – Національний банк і міністерство фінансів, розуміючи, що попередньо наша стратегія, яка називалася "Комплексна програма розвитку фінансового сектору" завершується в поточному році. спільно з ініціативою Національного банку прийняли рішення про розробку стратегії фінансового сектору України до 25-го року. Я б залюбки презентував цю стратегію в повному обсязі, але тоді нам не вистачить взагалі того часу, який залишився до завершення нашої зустрічі. Тому я дуже коротко: хто, що і навіщо зараз робить.

Ще в травні ми відкрили цю дискусію, дуже швидко підписали відповідний меморандум про взаємопорозуміння. За три літні місяці ми напрацьовали нашу стратегію. З чого вона складається? Ми свідомо пішли на дуже такий ризикований експеримент. Щоб ви розуміли, робоча група, яка працювала над цим документом, складалася більш ніж із ста п'ятдесяти осіб,

це були представники всіх стейкхолдерів. Ми з командою розподілилися за 5 основними напрямками, і це теж та особливість нашої роботи, я хотів би її підкреслити окремо.

Ми не працювали кожний у власному кошику: тобто не міністерство – для себе, Національний банк – для себе, а комісія – для себе. Ми використали, в принципі, інакший підхід: ми пішли за функціональним принципом побудови нашої роботи, тобто ми визначили для себе 5 основних напрямків. Дозволю собі зацитувати: перше – це фінансова стабільність, друге – це макроекономічний розвиток, третє – це фінансова інклюзія, четверте – це розвиток фінансових ринків і п'яте – це інноваційний розвиток. За кожним із цих напрямків ми сформували в межах своєї 150-людяної (якщо можна так українською казати) групи підгрупи за напрямками і напрацьовували все за класичною методологією стратегування. Тобто ми навіть починали не з того, а що ж ми зробили, а з того, як ми бачимо країну через 10 років. Якщо ви подивитеся, власне, кілька днів тому перед фінальною Drive стратегією був опублікований на сайті Національного банку, він відкритий до доступу. Користуючись нагодою, запрошую вас подивитися. Є система зворотного зв'язку і, власне, через півгодини почнеться круглий стіл обговорення з банківським ринком цієї стратегії. Я маю туди встигнути. Запрошую вас долучитися до цього обговорення.

Дивіться, ще раз, ми почали з того, що напрацьовували, як ми бачимо нашу країну за десять років попереду – по 30-й рік, хоча про документ ми казали про 5-й. У нас навіть у цьому документі є окремий розділ, який так і називається "Бачення майбутнього". Не плутайте з візією, з місією – все це також є, це присутнє, це напрацьовано, погоджено, ми розуміємо, до чого йдемо. Але ми починали з бачення майбутнього. Це було дуже корисно, бо ми мали розширити власні рамочки. Ми всі розуміємо, що так чи інакше система державного управління вона накладає свій відбиток на хід мислення людей, тому ми хотіли ці рамочки розірвати вщент, повністю.

Що ви хочете бачити? Були такі ідеї навіть як страхування життя через смартфон, наприклад. Через смартфон, через смартчаси. Коли ви там, вони реєструють, який спосіб життя ви ведете: якщо здоровий – отримуєте бонуси від страхової, якщо у вас нездоровий – то тоді вас пенальтує страхова. Від цього ми відштовхувалися. Коли це все перекипіло і перебурлило, ми почали структурувати нашу роботу.

Сьогодні ми маємо майже фінальний документ, який фокусується на наступному. Власне напрямки я перерахував. Що б ще я хотів підкреслити. Ми відштовхувались від розуміння і від принципу фінансової екосистеми. Ми пішли далі фінансового ринку.

Ми чітко розуміємо, що без Міністерства освіти, охорони здоров'я, без гравців ринку, без нашого фінального клієнта – Національного банку, якого ми бачимо як громадянина України, ми не побудуємо фінансову екосистему. Тому ми бачимо участь в цій фінансовій екосистемі не виключно гравців ринку чи регуляторів ринку, а дуже широкий загал. Він є в документі, прошу вас подивитися. Ми розподілили їх на чотири групи і почали думати, що ми можемо зробити для цих категорій наших клієнтів. Ми почали думати не як регулятор, а як сервісна компанія, яка має обслуговувати власних клієнтів і додавати їм цінність, створювати для них додану вартість.

В итоге сьогодні ми маємо дуже цікавий документ, він дуже чітко структурований. Я можу наводити, в мене є шпаргалочка, дуже багато цифр. Але просто щоб ви розуміли – ми дійшли до рівня конкретних дій.

Сьогодні у нас є 73 заходи. Всі ці заходи чітко структуровані на окремі дії, їх близько 250. Вони загорнуті в обгортку проектного управління. Під кожну дію ми маємо індикатори. Всього їх 87 на сьогодні, з них половина – повністю кількісні індикатори. Я не хочу зараз перевантажувати фінансовими термінами. Але ми навіть бачимо, яке має бути, наприклад, співвідношення готівки і безготівки в економіці через 5 років. Ми це собі фіксуємо як мету з точки зору розвитку інформаційних технологій,

інноваційного розвитку економіки і так далі. Можу багато таких прикладів наводити.

Що ще хотілося б сказати? З чим ми стикнулися? Коли ми проходили першу нашу фазу творчого осмислення, де ми хочемо бути через 5 років, ми стикнулися з тим, що нам не вистачало осі, осі загального бачення розвитку держави. Власне, того, про що зараз іде мова. Тому я двічі вдячний, що сьогодні я тут присутній, хочу підтвердити нашу глибоку зацікавленість у подальшій співпраці. Чому нам цього не вистачало? Бо ми дивилися, змушені були дивитися на себе, як на сегмент.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І можна вже ближче до висновків?

КАРПЕНКО С.В. Так. Якщо треба ближче до висновків, то власне, можу сказати ще раз, що ми дуже зацікавлені в подальшій співпраці, це раз.

Дуже прошу долучитися тут присутніх до обговорення в подальшому тексті стратегії. Ми плануємо її презентувати всередині січня наступного року. Ну, власне, у мене все.

Якщо у вас будуть коментарі або запитання, я готовий відповісти, бо інакше я маю перейти до презентації самої стратегії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мабуть, це в робочому порядку. Дякую, Сергію Володимировичу.

Запрошую виступити керівника Центру сталого розвитку (місто Ужгород) Мелеганич Ганну Ігорівну. І підготуватися – Олійник Дмитро Миколайович.

МЕЛЕГАНИЧ Г.І. Доброго дня всім присутнім. Дякую за можливість бути долученою до даного заходу, оскільки я, мабуть, перша з виступаючих представляю регіони України і, крім того, я представляю освітню мережу

сприяння сталого місцевого розвитку, яка об'єднує близько 20 університетів, закладів вищої освіти України в різних регіонах нашої держави.

Власне, ця мережа діє в Україні вже близько 10 років, і коли ми раніше говорили про концепцію сталого розвитку, про принципи сталого розвитку, ми часто розуміли, що багато хто не розуміє взагалі, про що йде мова.

Завдяки тому, що в 2015 році були прийняті глобальні цілі сталого розвитку, стало легше говорити з людьми на місцях, легше пояснювати, про що йде мова. І, власне, завдяки тому, що в 2016 році відбулися регіональні консультації Програмою розвитку ООН в Україні були визначені індикатори, яких ми маємо досягнути до 2030 року, але це знову-таки залишалось на рівні документу, який пропонувала програма розвитку. Тобто дуже приємно, що нарешті сьогодні на рівні законодавчого органу ми обговорюємо цю ідею, цей принцип. І, власне, я бачу з доповідей попередніх виступаючих, що є розуміння, що дійсно ця концепція має бути прийнята нагально.

До 2030 року мало часу залишилося, я погоджуюся. Але в наших умовах достатньо говорити поки що про цю межу, як 2030 рік. Бо, дійсно, є глобальні цілі, на які можна орієнтуватися.

Крім того, що б мені хотілось наголосити як представнику закладу вищої освіти про те, що є необхідність впровадження, можливо, даного підходу, даних курсів, які б говорили про концепцію сталого розвитку, починаючи з найнижчого рівня освіти. Тобто дошкільні заклади, навчальні заклади, школи, університети. Має бути розуміння цієї концепції. Оскільки прийняття концепції, прийняття на основі неї ряду галузевих стратегій щойно свідчить про те, що дана ідея буде реалізована в Україні. Має бути зміна суспільних відносин, формування нового мислення українців, які від конкурентного, вірніше, від споживацького перейдуть до розуміння того, що середовище свого існування треба зберігати. Якщо цього не буде розуміння на місцях, то будь-який документ не буде реалізований. А для того, щоб на місцях це було зрозуміло і впроваджувалося, необхідно, щоб люди про це

знали, щоб було співробітництво влади з бізнесом, влади з громадськими організаціями, громадянське суспільство. І важливу роль, я вважаю, все-таки освітні заклади інтегруючі могли б відіграти у цьому процесі. Тобто мій головний меседж – те, що потрібно відкрити діалог, потрібно партнерство. І це співробітництво має продовжуватись для того, щоб це було реалізовано. Щоб від перекладання відповідальності на якісь структури, органи, відповідальність за сталий розвиток, за стале споживання в нашій країні брала на себе кожна людина.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ганно Ігорівна.

Запрошую голову ради Федерації роботодавців України пана Олійника Дмитра Миколайовича. І підготуватися Зіновію Свириді.

ОЛІЙНИК Д.М. Дякую.

Шановний Сергій Олексійович, шановні науковці! Я хочу вам подякувати за цю ініціативу. А окреме звернення до тих, хто ще з уряду залишився і... Так, з депутатів хтось залишився? Я не знаю, не бачу. І до депутатів. До Сергія Олексійовича я ж звернувся.

Мені наша сьогоднішня розмова нагадує Comedy Club "приклеить или прибить", в частині урядовців. Знов ж таки підкреслюю, до науковців – шана, повага і велика подяка. Тому все, що я зараз буду говорити, я буду говорити на вашу адресу.

Чудово, коли є стратегія сталого розвитку. Але коли не буде дій сьогодні, в нас не буде країни. Якщо ви цього не зрозумієте, не почнете діяти... Ми сьогодні стаємо сировинним додатком Білорусії, задумайтесь, якщо проаналізувати товарний обіг.

От те, що, Сергій Олексійович, ми вам дали як документ, він базується... До речі, ми реалізуємо механізм номер 3 "Структурна

модернізація національної економіки" частину посилення економічної ролі держави. Це якраз та частина реалізації тої стратегії, яку ви сьогодні презентуєте. Ми написали 4 роки тому план модернізації України. Ви знайдіть час подивіться, почитайте. Тут написано все, що стосується ролі держави під час кризи.

Зверніть увагу, 7 відсотків – це не наш відсоток. Це відсоток, який форматував уряд і ви депутати прийняли. Там зверху маленькими написано, розшифрую: 50 мільярдів інвестицій і мільйон робочих місць. Це ваша програма, панове депутати, це програма уряду. Але її немає, немає тих дій, немає тих державних програм, державних політик та державних інструментів, коли державники мали б їх реалізувати вже сьогодні.

Бачите, там кораблик такий, там кукурудза, руда і та далі – це сировинна економіка. А от далі там корабель, там, де вагони, локомотиви, літаки, гелікоптери, комбайни... До речі, сьогодні Олександр Олійник, прийшовши до мене сказав: "Я закриваю програму український комбайн". Так от, декілька політик хочу відзначити. Політика публічних закупівель: 700 мільярдів в публічних фінансах знаходиться сьогодні станом на 19-й рік прогнозно. Політика Національного банку як кредитно-грошова політика. Система необхідності сприяння реальному експорту. Система необхідності аудиту міжнародних договорів. В кінці кінців та система національного економічного прагматизму, про яку говорив голова комітету.

Так от якщо можна, наступний слайд, окреме звернення до Національного банку. подивіться, будь ласка, середній слайд. Це не наші розрахунки, вірніше, це наші розрахунки, це методика Світового банку. Методика надає відповідь на запитання: що таке багаті країни, що таке бідні країни, по рівню кредитів по відношенню до ВВП. Так от бачите, там 5, 6, 7 рік – як ми стрімко зростали до багатих країн. Бачите, як ми зараз обвалюємося! А знаєте, чому? Подивіться на кубики зліва: 64 відсотки було відношення в 14 році кредитів до ВВП, сьогодні – 25. І поверніться направо –

на стовпці: оце гроші пішли не в економіку, не кредитують економіку. Ви кров забрали своєю обліковою ставкою, і в ОВДП сьогодні в три з лишнім рази пішли фінанси замість того, щоб піти в економіку. Це спекуляція Національного банку і Міністерства фінансів.

В 11 разів ви за цей період збільшили портфель депозитарних сертифікатів Національного банку. Звичайно, навіщо банку кредитувати підприємство, коли йому краще вкинути це в гарантовані державою облігації і сертифікати Національного банку.

Дайте наступну картинку, будь ласка. Ваша курсова політика – отут от бачите такий станок, який вбиває економіку. Так, це ми заявляємо. Ваша відповідь вчора чи позавчора на вашому сайті прозвучала, що дехто говорить, що Національний банк вбиває економіку, – це говоримо ми, роботодавці та промисловці. Ваша курсова політика не дала нам можливості планувати нашу діяльність, тому що саме ви Мінфіну сказали у 18-му році, коли формували бюджет 2019 року, що курс буде 29. Сьогодні курс 23,6 і скільки там, я вже не встигаю за ним слідкувати, і чому регулятор допускає зниження курсу до... майже на 15 відсотків? Це ми – така сильна економіка? Це ми так штатівську економіку припинуємо, на 15 відсотків збільшились? Почитайте прес-реліз, який написав Національний банк. В ньому написано...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Миколайович, нагадую про регламент.

ОЛІЙНИК Д.М. Три секунди. Декілька моментів.

Тому ми будемо вимагати сьогодні, до речі, ви знизили облікову ставку 13,5, ми будемо вимагати зваженої курсової політики. Ми будемо вимагати узгодженої з Мінфіном те, що ви говорили, що у вас 5-річна програма, сьогодні з урядом ви програму маєте узгоджувати. І ми як роботодавці, інвестори, промисловці маємо розуміти, яка політика в державі, тому що сьогодні, крім того, що від'їжджають люди, від'їжджають інвестори, наші

інвестори, національні. Ми будемо заводи зараз в Польщі, в Білорусії. Якщо ви не знаєте, ми вам надамо статистику, скільки заводів будується.

Дайте наступний слайд. Це приклади публічних закупівель. 700 мільярдів. Дивіться, у нас, насправді, це надзвичайно важливий інвестиційний ресурс. Ви можете уявити, що Міністерство економіки... Шкода, що цей заступник пішов, найдемо час, покажемо йому, тому що я розумію, що він не розуміє. В публічних закупівлях знаходиться біля 20 ВВП. Можете уявити? А вони не ведуть облік локального продукту. Чому не ведуть? Тому що так краще: прикривати або свою недбалість, або корупційні формати. Так от по кожному з видів секторів у нас є окремі програми. Наприклад, це програма "Транспорт. Машинобудування". Ви знаєте, що у нас сьогодні їздить український "Тарпан" (два потяги, електропотяги), який 2 мільйони кілометрів кожен пройшов, показники кращі, ніж в "Хюндай". І сьогодні Мінінфраструктури хоче купити ще 10 штук. А Крюковський вагонобудівний вже готовий виготовити, закупив комплектуючі ще 6. Ціна "Хюндай" – 30 євро мільйонів, а крюківського – 22. Що це за держава, яка викидає кошти за кордон? Тому і сальдо міжнародне від'ємне.

Дайте, будь ласка, наступний слайд. Дивіться, оце для вас, шановні "зелені" депутати, карта, яка форматує роботу експортно-кредитних агентств по Європі. Бачите чорне пятно? Це ваша відповідальність, що це чорне пятно – Україна. Тому що соромно за країну, коли немає експортно-кредитного агентства. Ви створюєте офіси, туристичні агентства, офіс просування експорту. Та навіщо цей туристичний офіс, щоб гроші розтринькати? Тому або робіть конкретні інструменти, або ви будете відповідальні за те, що ви знищили Україну.

Для того, щоб бути конкурентним і в подальшому, ми підготували систему законопроектів, що стосується публічних закупівель, що стосується відновлення роботи експортно-кредитного агентства, що стосується рекомендацій уряду. До речі, ми Національному банку передали теж, тому

що тут є система кредитно-грошової політики. Як діяти державі сьогодні, як виграти цю боротьбу в конкурентному світі за мізки, за робочі руки, за розумних людей, за інвестиції, за додану вартість, а не гратися в систему. Ще раз кажу, науковцям велика дяка за те, що вони розробляють такі стратегії. А до вас велике запитання. Чому сьогодні ви не реалізуєте те, що можете зреалізувати?

І скажу більше на останнє. Якби ми були цивілізована країна Америка, про яку ви так нагадуєте, у нас вже б давно були свої, і у нас вже давно в цей зал прийшли слідчі ДБР для того, щоб декого привести туди, куди потрібно – до відповідальності.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитро Миколайович.

Да, репліка.

ТАРУТА С.О. Одну хвилиночку. Дмитро Миколайович, ми зараз запросили міністра економіки Милованова в комітет для того, щоб він нам доповів відносно стану промислової політики в Україні. Це буде, я думаю, на протязі тижня. І тоді ми запрошуємо конкретно і вас, і Анатолія Кириловича, щоб якраз ті питання, це відносно політики нашого уряду, відносно комітету, то ми будемо все, щоб все ж таки ці загрози, які ви кажете, щоб сьогодні...

ОЛІЙНИК Д.М. Може ви мене поб'єте? Три заступники міністра економіки помінялися за 2 місяці, які відповідають за промисловість. В програмі уряду немає слова промисловість. Тим більше немає розуміння, що таке промислова політика. Тому що, коли будете запрошувати, знаєте, я візьму з собою команду свою, і буде дуже жарко. Вже дістало все це.

ТАРУТА С.О. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Запрошую віце-президента Української кооперативної федерації
Зіновія Свириду. Підготуватися Калиті Петру Яковичу.

СВИРИДА З.Є. Вітаю дорогих учасників. Я мушу сказати, що все ж таки життя в Україні прекрасне. Тому що все ж таки з тих країн, що я побував, Африк, Азії, Європи, Америки, що близько 140 країн, хотів би переїхати в Україну все ж таки згідно тих стандартів, незважаючи на всі наші проблеми.

Якщо ми ставимо в центрі людину сталого розвитку, то вона має трихарактеристики. Це є, перше, формування людини, яка думає своєю головою. І насправді це є велика соціальна проблема, тому що більшість людей не думає своєю головою, які мають критичне мислення. І третій важливий такий момент, щоб сформувати систему сталого розвитку, при якій людина себе реалізовує. Дуже велика соціальна проблема навіть багатьох науковців – люди, які себе не реалізують після отримання навчання. Сучасний розвиток побудований так, що вчитися після 18 років це вже пізно. І ось спільно з університетами Італії і Канади, де ми працюємо також, ми розробили якраз систему Це шкільна стала освіта, яка починається ще до дошкільного періоду, і в шкільні роки, яка має чотири основних моменти. Перший – це безпосередньо, щоб робити SWOT-аналіз особистості. Тобто більшість людей не вміють визначити свої природні таланти, над ними працювати. Другий важливий момент – це створювати інтелектуальні середовища.

Насправді, сформувати – це дуже не є просто. Тому що, наприклад, зараз ми сформували близько шість таких інтелектуальних середовищ СЕМ. Ми працюємо Львівська область, Рівненська, Луцька, Хмельницька. І зараз починаємо ще в двох областях, тобто шукати ініціативних творчих людей.

Мусимо сказати, що потрібно все ж таки визначити правильні показники сталого розвитку. Один з них – це є коефіцієнт корисної дії життя, тобто сама продуктивність життя.

Другий такий важливий момент безпосередньо є так званий тайм-менеджмент. А третій, простий приклад. Насправді, коефіцієнтом розвитку держави не є бюджет, а є фінансова грамотність населення. Тобто поширювати курси правильної фінансової грамотності населення. Тому що коли ми робимо безпосередньо соціальні паспорти сіл і територій, то близько половини коштів витрачається просто нанівець, або іншими словами на казна що. І це є основа сталого розвитку, тому що він розпочинається знизу, не лише зверху. Якщо не буде взаємодії знизу і зверху, тоді говорити дуже важко.

Програми, які дуже важливі для сталого розвитку вже сьогодні, які ми фактично реалізуємо, це є програми соціального підприємництва, формування також моделі sustainable enterprises. Тобто починаючи від філософії не швидкого обігу грошей, що є дуже велика помилка сучасної фінансової системи, а sustainable finances. Тобто сталі фінанси: коли людина заробляє, вкладає в банк і контролює банк, як використовуються її депозити. Тому що переважно люди наші вони втрачають контроль, коли вони вкладають кошти в банк. Пізніше, ми знаємо всі ці справи, і виведення коштів, і фінансування інших проектів, які не відповідають добробуту якраз населення.

Дуже є важливою сертифікація не просто продукції, але і сертифікація господаря. Тобто переважно, наприклад, такі італійські знамениті організації Ecole Directe,, будь-хто, чи фермер, чи споживач вони повинні пройти навчання. І якщо ми хочемо якраз досягнути сталого розвитку, треба ставити акцент на креативність людини. Креативність – це є інновація. Інновації завжди руйнують щось старе, але без цього неможливо йти вперед. Але сталі

інновації – це передбачає справді працювати зараз суспільного добра в межах якраз визначеної етики та пріоритетів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Зіновію.

Запрошую президента Української асоціації досконалості та якості, віце-президента Української спілки промисловців та підприємців Калиту Петра Яковича. Приготуватися – Антонюк Олександра Вікторівна.

КАЛИТА П.Я. Дозвольте привернути вашу увагу до трьох проблем, про які ще не говорили.

Перша. Указ Президента передбачає залучення до забезпечення сталого розвитку в Україні тільки урядові структури і дещо там є про наукові асоціації. Але ми знаємо, що несталі організації, підприємства, установи не можуть забезпечити сталого розвитку країни. А в указі і в усіх інших матеріалах нічого не говориться про залучення до забезпечення сталого розвитку України саме організацій, підприємств і установ. Це перша проблема.

Друга проблема. Ми говоримо про глобальні цілі сталого розвитку ООН, які адаптовані до умов України, але ми не говоримо нічого про інший документ, який підготовлений Організацією Об'єднаних Націй. Це десять принципів соціальної відповідальності. А цілі і принципи – це золота парочка. Цілі говорять, до чого треба прагнути, що досягати. А принципи говорять, а якою має бути організація для того, щоб вона могла досягати. Це друга проблема.

Третя проблема. Для того, щоб все, про що ми говоримо, не було епізодичним раз від разу, як ми знаємо, виконували ті цілі сталого розвитку в Україні. А щоб це стало повсякденною роботою кожної організації, підприємства, установи, необхідно їх, перше, локалізувати до рівню заходів,

які можуть включати в свої плани всі організації різні до перепланування розвитку. І друге. Імплементувати їх системи менеджменту. І тут виникає третя вже фундаментальна проблема України, про яку не говорять, а без якої нічого у нас не вийде, нічого не буде, ніколи ми не станемо ні сталими, ні ким. Анатолій Кирилович говорив, що одна із проблем, суттєвих проблем України – це низький рівень державного управління. Але такий самий рівень, а якщо говорити про насичений ринок, то менеджмент, а не управління. Там інші додаткові є ще – поведінкова система, розвиток і таке інше.

У нас не тільки на рівні державному, а на рівні бізнесу, на рівні громадськості, в публічному секторі всьому зовсім критичний стан. Я цим займаюся вже 50 років, і це дуже серйозна проблема. Це дуже складна проблема. Будь-які наші успіхи і негаразди – вони результат управлінських рішень, які ми приймаємо на різних рівнях управління. А ми цим не займаємося. Те, що робиться сьогодні в світі в цьому плані, для нас це біла пляма, яка вже перетворилась, створює чорну діру, куди наші можливості і результати зникають, і та діра, через яку виїжджають наші люди. Це треба розуміти: система менеджменту – це фундамент усього, що ми робимо, це мозок держави і мозок будь-якої організації.

А те, що робиться в Україні, ми дуже багато про це і писали, і багато конференцій всяких різних, і результатів. Я приніс тільки, оце папка тільки тієї переписки з Верховною Радою України, в тому числі і останні тут лежать рішення міжнародного форуму, який в листопаді пройшов, з цих питань – з питань сталого розвитку і системного менеджменту. Він лежить якраз в цьому комітеті, і я сподіваюсь, що на нього звернуть увагу по-серйозному.

І для того, щоб це все зробити, треба це планувати, треба розібратися в менеджменті. Має бути професійна компетентна високого рівня робоча група чи комісія, яка розбереться в цьому і заявить уже тоді уряду і всім іншим, що треба робити. А тоді все те, що пов'язано із сталим розвитком і системним

менеджментом, має найти відображення у всіх державних політиках розвитку всіх сфер діяльності України. І тоді буде зрозуміло...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Петро Якович. Змушена нагадати про регламент.

КАЛИТА П.Я. Я перепрошую, останній слайд. Зрозуміло, це про впровадження політики, а останній слайд – це саме та система, це концептуальна система, модель системи забезпечення сталого розвитку України. І від цього треба починати, і тоді все буде гаразд.

І я хочу побажати тим, хто зараз, і пану Таруті, і тим, хто займається тими питаннями, успіху, але щоб все вийшло. А для того ми готові теж докласти свої знання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую до виступу народного депутата України, заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету Гевка Володимира Леонідовича. І прошу підготуватися Антонюк Олександрю Вікторівну.

ГЕВКО В.Л. Доброго дня усім. Я, буквально, декілька слів хочу сказати про важливість тієї роботи, яка зараз проводиться. І нашій державі дійсно в багатьох моментах бракує системності. І цій системності потрібно дотримуватися як в побутові роботи, так і в побудові документів, так і в реалізації тих речей, які ми можемо колегіально приймати.

Я був залучений до цього обговорення в рамках громадських слухань, які проводилися в регіонах. Я був в якості ще тоді не народного депутата, а голови регіональної ради підприємців Тернопільської області, і ми також подавали свої пропозиції до цієї програми. Це дуже важливо, що ця концепція об'єднує думки багатьох і бізнесменів, багатьох освітян, багатьох

науковців, і в такому пошуку можуть дійсно з'являтися такі обґрунтовані і важливі рішення і формуватися правильні вектори.

Дуже важливо зараз продовжувати роботу над цим документом, над цією концепцією, зважаючи на багато пропозицій, які, певно, сьогодні пролунали в цьому залі і були вже напрацьовані робочими групами, які працювали вже над цим документом, які були залучені до цього проекту. І я переконаний, що якщо така робота буде продовжуватися в такому форматі і будуть максимально залучатися, створюватися максимально широке коло тих людей, які можуть надавати такі пропозиції, буде створено всі умови робочими групами для того, щоб ці пропозиції були почуті і включені в цю концепцію, то тоді це все має дуже гарну перспективу і в плані подальших парламентських слухань, і формування вже вихідних документів, які можуть з цього впливати через положення Верховної Ради чи законів Верховної Ради, які будуть ухвалені парламентом.

Так що успіхів авторам, успіхів учасникам робочої групи і всім, хто готовий долучатися до розвитку нашої держави. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Володимире Леонідовичу.

І Сергій Володимирович сказав, що він збирається нас покинути. Але є питання до Національного банку України.

КІНАХ А.К. Я прошу вибачення. Мені необхідно їхати на міжнародну зустріч. Але, користуючись участю в нашій дискусії Сергія Володимировича, і він сьогодні сказав, вже розглядається проект Стратегії розвитку, напрацьованої Національним банком.

Сергій Володимирович, я те, що скажу, це не тільки мій висновок, це висновок багатьох експертів. Це не дискусія, так, щоб врахували. От, назвіть мені державу, економіку, фінансову систему конкретної держави, де можуть відбуватись такі події протягом, наприклад, поточного року. Індекс

промисловості України на рівні 0,2 відсотка, тобто промисловість у глибокій стагнації. Росту немає, на жаль. Обсяги кредитування, ви також це прекрасно знаєте, різко впали. І в той же час за минулий період поточного року прибутки банків в Україні зросли в 3,5 рази – це 350 відсотків – і склали 53 мільярди гривень.

От, назвіть таку економіку, де економіка дає негативний тренд, а комерційна система банків має надприбутки в 350 відсотків? Подумайте над цим. Бо коли ми вивчаємо дії Федеральної резервної системи Європейського центрального банку, там два основних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Анатолій Кирилович, була хвилинка.

КІНАХ А.К. Дві функції... 10 секунд. Дві основних функції. Перша – це, безумовно, стримання зростання цін. Але друга, не менш, а можливо, даже більш важлива – створення сприятливих умов для розвитку економіки, нових робочих місць, доступ до ресурсів, економічних сприятливих умов. Оця функція, на жаль, в нашому рідному Національному банку практично втрачена. Ми дуже хотіли, щоб в цій стратегії, про яку ви кажете, ми готові долучитись, ми змінювали цю парадигму... Ви самі сказали, що без ресурсів нічого не буде. І нам необхідно шукати методи. Ми всупереч законам економіки, але то, що формує стратегію зростання.

Я дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Володимирович, буквально, декілька секунд.

КАРПЕНКО С.В. Ну, дивіться, я почув першу тезу, що це не для дискусії, а для врахування. Тому, власне, якщо не для дискусії, а для врахування, то я готовий до дискусії, я готовий також. Але відповідь буде

довга. Звичайно, ми все це бачимо, ми все це розуміємо, і є чинники, які сприяють, які не сприяють. Але я не знаю, відповідати на питання в повному обсязі?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні. Просто як подальше, скажімо так, для подальшої роботи, бо все ж таки мусимо вкладатися в регламент.

КАРПЕНКО С.В. Я думаю, що ми не останній раз збираємося. Якщо буде більший регламент, то відповіді є, і в програмі у нашій також є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

І запрошую заступника директора з наукової роботи Інституту математики Національної академії наук України Антонюк Олександрю Вікторівну. І приготуватися – Унковська Тетяна Євгенівна.

АНТОНЮК О.В. Дуже дякую за представлення.

Я зараз дуже приємно вражена тим, наскільки багато науковців запрошені на Комітет з економічного розвитку. І в цьому є глибокий сенс, оскільки не випадково назву своєї доповіді я вибрала, що співпраця науки та бізнесу це є, має бути запорукою зростання економіки у тих відсотках, які дійсно зроблять її проривною. Зараз всім стає зрозуміло, що тільки розвиток високих технологій і сучасної промисловості, яка на них буде розвинена, тільки вони дадуть можливість українській економіці вийти на той рівень, аби відновити ті втрати, які вона зазнала протягом останнього періоду. Тому те, що Україні потрібно вибудувати економіку, що базуватиметься на знаннях, це навіть не виникає питання у той дискусії, яка зараз з моєю точкою зору відбувалася. Якщо порівняти ту економіку, яку Україна має зараз, ресурсно-витратна, екологічно небезпечна, сировинно залежна, і світові тренди, які зараз існують, це індустрія 4.0, яка базується на ІТ-

технологіях, цілі сталого розвитку ООН, створення нових віртуальних ринків.

Наступний слайд, будь ласка. То економіка, яка базується на знаннях, з моєї точки зору, це є єдиний вихід для України. І зараз обговорення концепції сталого розвитку, якою основною точкою є людина як центр і найвища цінність, якщо подивитися на ці питання з точки зору розвитку науки, то для науки людина як найвища цінність означає свободу науковців. Але з іншої точки зору, є внутрішнє протиріччя з тим, що свобода науковців має бути пов'язана з ефективним державним управлінням. І тому безпека забезпечення наукової складової і наукового потенціалу відповідними ресурсами – тільки це сприятиме залученню до науки як наукової молоді, так і проведення якісних досліджень і інтеграції української економіки в світову економіку. Я прошу наступний слайд.

Чому я вважаю створення такої цілісної концепції надзвичайно важливим взагалі. Насправді, для того, щоб побудувати розгалужене дерево рішень, яке врахує всі елементи розвитку нашої країни, треба враховувати у тому числі усі сфери життя. Якщо подивитися на це з точки зору прикладання цього до науки, то дозвольте навести декілька прикладів, де врахування особливості функціонування наукової сфери мають бути виставлені на першу шпальту.

Наприклад, дуже важливе створення прозорої системи закупівель. Що означає це для наукових проектів. Науковий проект, який пройшов грантове фінансування, повторно має пройти ці закупівлі. Якщо ми кажемо про ввезення унікального наукового обладнання, це абсолютно правильно, що митне регулювання має виконувати і запобігати корупційним ризикам в державі. Але з іншого боку, якщо не враховувати проблеми наукової сфери, це призводить до подвійного мита на наукове обладнання, на унікальне наукове обладнання, без якого сучасні наукові дослідження проводити неможливо.

Те ж саме стосується обігу прекурсорів. Так, звісно, функціонування наркотиків – це дуже погана справа. Але прекурсори також використовуються для біотехнологічних досліджень.

І дуже важливо, наприклад, підтримати робочу силу і не допускати довготривалих відпусток за власний рахунок, але ці відпустки для науковців означають можливість поїхати у довгострокові відрядження із збереженням місця роботи тут в Україні. І саме такий акцент дозволить нам повертати науковців, які отримали міжнародний досвід, і повертати їх назад.

І що я хочу сказати на цих прикладах, дуже важливо, коли ми будемо розробляти концепцію і коли ми будемо над нею думати, я підтримую те, що сказала Дар'я Юріївна на самому початку, що крім концепції ще потрібно обов'язково розробити відповідні інструменти для її реалізації, це можуть бути різні заходи.

Я хочу попросити наступний слайд. І, наприклад, якщо ми... Наступний слайд, будь ласка. Добре, якщо ми будемо говорити про механізми реалізації співпраці науки та бізнесу, то питання трансферу технологій, питання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олександра Вікторівна, змушена нагадати про регламент.

АНТОНЮК О.В. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Запрошую директора Інституту Тетяну Євгенівну. І приготуватися Аксьонову Геннадію Миколайовичу

УНКОВСЬКА Т.Є. Дуже дякую за запрошення.

І я дуже рада, що доктрина сталого розвитку вийшла на рівень обговорення в комітеті Верховної Ради. Я хочу привітати колектив, який писав, і хотіла побажати великих успіхів.

Я хочу зазначити два важливих моменти. Дуже коротко.

Перше, стосується саме доктрини. Я думаю, що ви читали, я прочитала всю цю книгу. Вона, дійсно, дуже цікава, це гарна методологічна основа для того, щоб напрацьовувати конкретні механізми.

Що там важливо? Я і наш інститут, колектив, ми вбачаємо там дуже важливу річ у цій доктрині, по суті вона головна зараз для України. Це принципова зміна вектору розвитку моделі економічної з сировинної на інноваційну. Це ні для кого не секрет, всі про це говорять, але там воно дуже гарно системно викладено, і тому це треба дуже підтримати. І я дуже рада, що науковці, які писали, і керівник групи, що вони зараз мають певні канали впливу на органи влади. Я хочу побажати вам успіхів. Це перший момент.

Другий момент. Він стосується нашого бачення. От бачення нашого інституту, а це колектив експертів дуже серйозних, щодо завдань саме цього комітету – Комітету економічного розвитку. Це, ми вважаємо, один з головних комітетів повинен стати в нашій країні, який визначає саме оцю економічну стратегію. От в доктрині дуже все гарно написано, як повинно бути, і дуже гарно, що рівень дискусії піднімається на цей рівень. Але поточна політика і поточний стан – це такий стан, що між доктриною і поточним станом лежить величезна прірва. Розумієте? Я вам наведу три катастрофічні цифри на сьогодні, тут їх іще ніхто не назвав. Ми займаємося аналізом постійно, можете подивитися у нас на сторінці у Фейсбук, на сайті щомісяця ми робимо аналіз. За листопад падіння промислового виробництва – 5 відсотків, мінус 5 відсотків. Будь-яка європейська країна вже б оголосила би про кризу. Це не рецесія, це депресія. А цю цифру у нас замовчують. Я не бачу статей ЗМІ, які аналізують, чому і як. І падіння зовнішніх цін на метал – це не єдиний фактор, багато факторів всередині.

Друга катастрофічна цифра – дефіцит торговельного балансу, 10 мільярдів доларів, мінус 10 мільярдів доларів. Майже 10, там 9,9. І вся політика поточна. Вона показує, що цей дефіцит буде поглиблюватися.

І третя катастрофічна цифра, вона стосується саме Національного банку політики. Я дуже рада сьогодні була почути, що розробляється красива стратегія, мабуть, буде красива презентація. Але я закликаю фахівців, там є гарні фахівці. Подумати над тим, що ціни виробників за листопад увійшли у від'ємну зону, тобто ми маємо дефляцію 4,1 відсотка. Ціни виробників у від'ємній зоні. Для будь-якої європейської країни це була б катастрофа, це був привід викликати голову центрального банку в парламент, щоб він звітував, пояснював, чому і представив план дій, як це подолати. Розумієте? І ми, маючи таку ситуацію, я не катастрофіст, я дуже позитивна людина, але ми маємо знати діагноз хвороби, щоб її лікувати, тому поточна політика, вона по суті веде до поглиблення оцієї ситуації. Ми всі фахові економісти і всі добре розуміємось, давайте... я на завершення хочу простою мовою сказати, чим займаються наші ключові органи влади, ключові, які формують, власне, стан економіки. Міністерство економічного розвитку і АПК, головне завдання якого вони намагаються досягти, – продати землю іноземцям і на цьому вибудовується вся стратегія, політика, законопроекти. У нас є аналіз всіх законопроектів від влади, це, звісно, дуже сумна картина, ви можете почитати.

Мінфін. Що він робить в основному? Яка його ключова діяльність? Мінфін вибудовує піраміду ОВДП з участю спекулятивного капіталу нерезидентів. Оце він, головне, що робить.

Третє. Національний банк. Що він робить вже останні 5 років? Він грається з депозитними сертифікатами. Слово "грається" воно таке, знаєте, ласкаве, але це дуже така небезпечна ситуація. Ми проаналізували досвід центральних банків всіх країн. Ніде нема такого рекорду в мінус, це можна записувати в Книгу рекордів Гіннеса, що зробили ставку по пасивних

операціях по депозитних сертифікатах таку високу, тобто штучно створили інструмент високодохідний без ризиковий і більш нічого не цікаво банкам. Вкладай депозитні сертифікати в ОВДП і живи чудово, накопичуй прибутки. А промисловість, реальна економіка – все це винесено за дужки. Це все задихається без грошей. А Національний банк пише красиві презентації, говорить про місії, візії і так далі.

Тому я вважаю, що завданням цього комітету, тут є фахові люди з величезним досвідом, є можливість сьогодні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тетяна Євгенівна, нагадую про регламент.

УНКОВСЬКА Т.Є. Да. Останнє речення. Дякую.

Є чудовий інтелектуальний потенціал – власне, автори доктрини. І я вважаю, що завдання цього комітету – от побудувати цей місточок між доктриною і поточним станом. Тобто зробити так, щоб поточна політика наблизилась по своєму рівню до цієї доктрини.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Тетяна Євгенівна. Да, я розумію підтримку асоціації роботодавців. Безумовно, я думаю, що більшість підтримає тези, хоча десь вони звучали і трішки депресивно.

Запрошую Аксьонова Геннадія Миколайовича, Українська асоціація бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів.

АКСЬОНОВ Г.М. Добрый день. У меня есть замечание вот к этой концепции. Во-первых, мы с вами, и нигде об этом не говорится, находимся уже в четвертой индустриальной революции, и как бы на будущее, на десять лет надо это учитывать. Кроме того, здесь ни слова нет о финансировании: кто наполняет бюджет Украины?

Если мы рассмотрим потоки, которые питают всю Украину, – это как кровь, которая способствует развитию не только, скажем там, здравоохранения и так далее, но необходимо поддерживать развитие малого, среднего бизнеса. Вот малый, средний бизнес, нигде об этом здесь не говорится, потому что именно малый и средний бизнес увеличивают бюджет. Это фундамент во всех государствах. Например, если мы посмотрим здесь страны Европы, куда мы стремимся, это 60-80 процентов ВВП. И собственно, если у нас будет нормальный бюджет и будет расти, то тогда мы все сможем реализовать, что здесь говорили. Без этого невозможно устойчивое развитие государства получить.

Бюджет, малый и средний бизнес решают основные три задачи. Он наполняет бюджет страны и создает рабочие места, а также предприниматели малого и среднего бизнеса являются людьми, которые создают фактически, приводят к власти демократические силы. Фактически малый, средний бизнес – это основа среднего класса зажиточного, который, к сожалению, у нас недостаточно развит в государстве.

Я взял просто вот такой пример по предприятию по своему, и конкретный пример, сколько мы платим налогов. 15 человек, малое предприятие – создали новое противоонкологическое лекарство, которое, считаю, лучшим является. Платим огромные деньги, это почти шестьсот тысяч в год. Если таких предприятий, скажем, будет порядка миллиона, что вполне реально, скажем, если мы обратим внимание на Польшу, то только малый бизнес додаст в бюджет 600 миллиардов гривен.

Но ведь предпринимателями не рождаются, их нужно выращивать. Вот здесь много говорилось про менеджмент и про многое другое. Предприятия, которые будут создавать эти люди, они должны быть обучены соответствующим образом, они должны знать, что...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геннадій Миколайович, нагадую про регламент, на жаль.

АКСЬОНОВ Г.М. Да, хорошо, я тогда сейчас быстро закончу, хорошо. И дальше.

Дело в том, что просто, одно слово, деньги как энергия, они подчиняются закону сохранения. У нас главная проблема – что, если деньги в одном месте где-то прибывают, в другом – убывают. У олигархов, а их мало, денег много, а у остальной массы – меньше, и оно все уменьшается. Поэтому вот наша основная проблема – это олигархическое государство.

Я приведу только один пример. Это данные последние USAID – агенція по розвитку підприємництва американська, вот первое, что они сейчас обратили внимание при опросе, это низкая покупательная способность населения – 59 процентов. Все остальное потом идет: налоги не те и так далее.

Значит, что мы предлагаем и сделали. И я, собственно, просто показываю вот эту программу, которая решает... Вот фактически на этом графике изложена вся программа развития малого и среднего бизнеса. В основном, мы это сделали в Украине при существующем законодательстве: адаптировали 80 тысяч человек, посадили их за парту, это были уволенные военнослужащие, когда нужно было армию уменьшать...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геннадій Миколайович, нагадую про регламент.

АКСЬОНОВ Г.М. Я заканчиваю. Таким образом вот здесь показано, как надо делать. Никто здесь не говорил как. Здесь написано везде что надо делать, а как надо делать – нет. Поэтому дальше расписано... Еще. Полностью расписано как, и вот здесь вот, надо делать. Фактически вот это алгоритм пошаговый: первое, второе, третье и та далее. Остальной алгоритм

изложен дальше вот в этой книге. Она вот здесь вот представлена и здесь фактически изложено от начала до конца.

И последнее, что я бы хотел сказать. Наш Президент, по-моему, только выполняет то, что нужно, и то, что мы когда-то разработали. Пока не будет решен вот этот треугольник между местной властью, доминантным бизнесменом и общественной организацией, ничего в регионе нигде сделано не будет. Если делать эти бизнес-инкубаторы, то от сел, районов и городов пойдет быстрая... И будет наполняться бюджет Украины.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Геннадій Миколайович.

Мусимо все ж таки вкладатися в регламент. Ми трішки часу перебрали.

І остання доповідь. Заступник декана юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Григоровича Шевченка Отрадна Олесь Олександрівна.

ОТРАДНОВА О.О. Дякую.

Вельмишановні колеги, шановні присутні! Перш за все, я хочу подякувати Комітету Верховної Ради з питань економічного розвитку за організацію цих слухань, адже дуже багато слухних думок сьогодні прозвучало. І я хотіла би ще подякувати розробниками концепції за те, що вони приділили достатньо велику увагу розвитку освіти і науки. Адже держава, яка не вкладається в освіту і науку, ніколи не стане провідною державою світу.

Дуже приємно мені було читати ці глави, оскільки дійсно тут є слушні такі напрями, як, наприклад, розроблення національної стратегії розвитку освіти, розробки прийняття стратегії розвитку національної дослідницької інфраструктури. Освіта і наука, фінансування освіти і науки – це довгострокові перспективи. Вони можуть не дати результату прямо там

сьогодні або завтра, але якщо їх не розвивати, якщо в них не вкладатися, результатів не буде ніколи.

Заслуговує на увагу визначення нових фінансових механізмів фінансування освіти і науки. От по-моєму, пан Єрмолаєв у своїй промові сказав, що він не пам'ятає жодної української інновації за останні три роки. І дійсно ми не будемо знати інновації і далі до того моменту, поки поняття науковець або викладач не буде асоціюватися з поняттям невдаха. "Ти не вмієш робити бізнес, ти не вмієш заробляти гроші – отже, ти пішов викладати". Наука і освіта має бути елітною сферою діяльності, і Україна має забезпечити такий стан, щоб провідні вчені європейських світових університетів у черзі стояли для того, щоб попрацювати в українських лабораторіях з українськими вченими. І я дуже сподіваюся, що концепція сталого розвитку, вона буде спрямована саме і на те.

Насправді дуже багато абсолютно відмінних пропозицій щодо відкритої науки і щодо освітнього кодексу і багато іншого. Я єдине хотіла би зробити таке невеличке застереження і всім розробникам концепції, і всім нам, які будуть її в подальшому втілювати. Реформа і розвиток не повинні мати синонімом слово ломка. Тобто ми не маємо починати з вижженої землі, зі спалених мостів, да, все зруйнувати і потім щось будувати.

Говорила Ганна Харламова про SWOT-аналіз. SWOT-аналіз – це не тільки загрози і слабкі сторони, це ще й сильні сторони, це ще й можливості. І ми маємо обов'язково спиратися на ці сильні сторони, можливості, виходити з них, їх всіляко розвивати і всіляко стимулювати. І тоді дорогу здолає той, хто йде, – а йдемо ми, і я сподіваюся, що йдемо ми до нашого сталого розвитку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

І Сергій Олексійович, будь ласка, для підведення підсумків.

ТАРУТА С.О. Дуже дякую.

Я вибачаюсь, що не всі змогли сказати теж своє слово, тому що у нас був регламент до четвертої години. На жаль, сьогодні у нас позачергова сесія і тому багато депутатів не змогли долучитися до цього, дуже важливі питання. Ну, да, ще перерва.

Тому, я хотів би, перш за все, сказати дуже дякую всім, хто долучився до цього. Дійсно, нам важливо зараз разом сформулювати і чітко зрозуміти, де роль держави, де роль людини, де роль бізнесу для того, щоб все ж таки розуміти, які у нас колосальні сьогодні є проблеми в суспільстві. І те, що ми хочемо разом з вами зробити концепцію, розробити концепцію, це означає, що ми мусимо дійти до конкретних дій сьогоднішнього дня. Тому якщо ми будемо тільки чекати 30-го року, ми ніколи цього не досягнемо.

Я хочу сказати, що комітет сьогодні ініціював цю зустріч для того, щоб почати широкий діалог зацікавленими сторонами. Я дуже вдячний, що сьогодні ви долучилися до цього. Ми дійсно хочемо зробити це не для галочки. Повірте, хто мене знає, ми завжди досягаємо мети і ми будемо це робити. Ми зараз обробимо всі пропозиції, які є у вас, і їх теж втілимо у загальну концепцію.

Ми ініціюємо створення цієї ініціативної групи 2030. Нам треба все ж таки дати нашому суспільству такий ковток повітря, що щось хтось думає про майбутнє, тому що в сьогоднішньому хаосі люди не бачать себе, люди не відчують своє майбутнє і, на жаль, думають далі, куди виїжджати. І нам хотілось би залучити кращих фахівців, кращих експертів, дійсно, багато уже опрацьовано. І не треба сьогодні все це відкладати, а треба це все проаналізувати і втілити. І ми зі своєї сторони хочемо десь в лютому - в березні ініціювати парламентські слухання, і після цього на протязі двох-трьох місяців вийти вже на законодавчі документи, які будуть направлені на реалізацію той стратегії, яку ми разом з вами приймемо на базі концепції. І в

рамках цих законодавчих наших ініціатив ми будемо намагатися, щоб це була в тому числі і дорожня карта для тих урядів, які будуть приходити. Те, що ми бачимо зараз, ці цифри, які сьогодні називали, вони катастрофічні. Але саме страшне те, що я от відчуваю, як людина все життя, яка була в промисловості, вони даже загрози не відчувають, що буде через півроку, що буде через рік з нашою країною. Тому що кожен місяць ми недоотримуємо в бюджет колосальні гроші. А далі буде ще гірше. Рівень 5 відсотків, те, що сьогодні падіння промислового виробництва, це катастрофа, це вже треба приймати незвичайні сьогодні дії. Так роблять в інших країнах.

І тому ми маємо сьогодні, дуже важливо, в нашому комітеті консенсус. Консенсус людей, які абсолютно прагматичні, які патріоти України, які розуміють, що без національної політики, без пріоритетів національної економіки, без державної політики, розуміння, в якій галузі ми розвиваємо і відносно ролі науки і освіти. Тому що от зараз освіта, вона робить трансформацію. Але вона не запитала у Міністерства економіки, не запитала у бізнесу, а яка буде складова нашої економіки через 15-20 років? Тому що ті, хто сьогодні приходять навчатися в перший клас, вони будуть працювати через 15-20 років, і бажано, щоб було тут. А які ми знання будемо виховувати у них? Які будуть галузі економіки? Це дуже такі нерозривні речі, які ми мусимо разом втілювати.

Я хочу сказати, що ми будемо працювати над реалізацією розробки, там остаточної розробки концепції дуже плідно. Є у нас керівник робочої, скажемо так, секретар робочої групи Тетяна Осінчук, вона буде координатором, буде якраз від всіх ініціаторів приймати всі пропозиції. Я думаю, що ми на протязі 10 днів вийдемо на перелік якраз ініціативної групи, склад ініціативної групи, і будемо доводити суспільству, що сьогодні є та ініціативна група на базі нашого комітету, яка буде зараз не тільки розробляти бачення майбутнього, а й давати завдання на сьогоднішні всі законодавчі, політичні і виконавчі дії нашої влади, тому я дуже вдячний і

хотів би побажати, щоби якомога більше долучалися до цієї ініціативи, вона мусить бути загальна. Дійсно, доктрина є якраз тою метою, яку ми поставили перед собою, і цінність її, що ми в усіх регіонах робили презентацію, залучили зацікавлені сторони якраз і, які сьогодні дуже гарно знають і проблеми, і можливості, це науковці усіх регіонів, це бізнесмени, вони долучилися до обговорення цієї доктрини. У нас сьогодні є платформа, і на базі цієї платформи ми можемо дуже швидко разом розробити цю концепцію.

Дуже дякую і хочу запевнити всіх, що відносно і голови комітету, відносно мене, відносно всіх членів комітету буде максимально з нашої сторони залучено до цієї важливої роботи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я також хочу всім подякувати і вибачитися, що, може, десь було жорстке модерування і, може, не всім вистачило часу. Водночас запрошую передавати письмові доповіді, і сподіваюсь, що на парламентських слуханнях часу вистачить всім. Дякую.